Ч. 281 (14.530). Львів, неділя 13. грудня 1936. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 504·060. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 229-41.
„ Друкарні: 229-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Французький буджет частинно ухвалений.

Палата послів ухвалила буджет для деяких ресортів, а саме: для міністерства закорд. справ у висоті 244,000.000 фр., для мін-ва війни 4.489,000.000 фр., для оборони заморських територій 1.374,000.000 фр. Палата послів прийняла також буджет мін-ва внутрішніх справ, відкидуючи поправку посла Марена (щоби скреслити диспозиційний фонд). На вчорашньому нічному засіданні парлямент приняв кредити на освіту і технічне навчання.

ПЛЯН ДАЛЬШОЇ ЕТАТИЗАЦІЇ.

Міністер без теки Поль Фор заповів у промові, виголошеній у Нант, що франц. уряд задумує

знаціоналізувати джерела енергії й асекураційні товариства та дальше ліквідувати приватну продукцію зброї. Новий буджет на думку мін. Фора є найбільш демократичний, який Франція колинебудь мала.

Напруження між австрійським урядом і націонал-соціялістами.

Не зважаючи на те, що перед кількома місяцями дійшло до порозуміння між Берліном і Віднем, у внутрішньо-політичному положенні Австрії не слідно помітнішого відпруження.

Ось навіть канцлер Шушніґ заявив недавно у промові, виголошеній у Клягенфурті, що

„націонал-соціялістичний рух є найбільшим ворогом Австрії".

Рівночасно архиєпископ Зальцбурґа та кілька інших епископів заняли у пастирських листах дуже негативне становище до націонал-соціялізму.

Така внутрішня атмосфера не залишається **без впливу на взаємини між Австрією та Німеччиною.** Напр. „Райхспост" уважає, що австр. націонал-соціялісти хотять вихіснувати австро-німецькі господарські переговори, щоб дати змогу Німеччині вмішуватися до австр. внутрішніх справ.

З огляду на те сподіються, що **австро-німецькі господарські переговори не почнуться 14. ц. м.,** як це було заповіджено, тим більше, що до того часу не вернеться австр. торговельна місія, яка виїхала на переговори до Риму.

„ЗБРОЙНИЙ ПАЦИФІЗМ".

На зборах представників ремісників канцлер Шушніґ розвинув тезу збройного пацифізму. Все таки 1937 р. військові видатки становитимуть лише 10% буджету, коли 1913 р. становили 25%.

Останні хвилини Едварда на англійській землі.

Король Юрій VI. і королева Єлисавета видали прощальний банкет для Едварда, на якому була присутня і королева-мати Мері. Едвард **попрощався з ріднею і коло півночі від'їхав самоходом зі спущеними фіранками до Портсмету;** за ним їхали два вантажні самоходи з баґажами.

До доку від'їхав королівський самохід дополі далекою брамою, куди звичайно переходять старшини. Поліційна стійка коло брами, попереджена, не затримувала самоходу. З б. королем їхав поліційний інспектор і один слуга. По 1. год. досвіта самохід виїхав на мольо.

Досвіта Едвард відчалив на чердаку адміральського яхту „Чарівниця" під ескортою двох контрторпедовців „Фурія" та „Вівчур".

„Чарівниця" причалить до французької пристані Бульон, відкіля Едвард відїде експресом у сальонці до Цюріху, де проведе деякий час. Відтіля відїде він до Італії і **поселиться у віллі „Чімброне", віддаленій на 5 км. від Амальфі. Вілля лежить серед чарівного городу, де у Вагнера зродилася ідея „Парсіфаля".**

З королем їде лише його улюблений адютант, довірений детектив та один слуга.

ЕДВАРД НЕ СКОРО ПОБАЧИТЬСЯ З П. СІМПСОН.

Льорд Бравнльов заявив у Канн журналістам, що **Едвард взагалі не поїде до Канн. П. Сімпсон проведе там які 4 тижні — у найближчому часі вона не стрінеться з Едвардом.**

Розійшлася була вістка, що Едвард купив маєток Венадо Туерта у бразилійській провінції Санта Фе. Виявилося, що це неправда; Едвард купив маєток Естанцію у тій самій провінції.

Франція таки доставляла зброю до Еспанії, принаймеше заки заключила

ДОГОВІР НЕІНТЕРВЕНЦІЇ.

Бувший еспанський амбасадор у Парижі Фернандо де Льос Ріос, якого звіт до мадридського уряду опублікувала італ. преса, як доказ, що Франція заосмотрює есп. червону армію у зброю, зложив перед американськими **журналістами заяву** такого змісту: „Мій лист має дату 25. липня, себто він писаний ще заки Франція приступила до договору неінтервенції. Після згаданого договору, Франція — як твердить дель Ріос — перестала доставляти до Еспанії зброю, навіть замовлену ще 1935 р.

—o—

Річева критика ніколи не шкодить!..

Львів, 12. грудня 1936.

Про завдання „Діла" була передова стаття в „Ділі" з 1. грудня ц. р., а також добірна стаття посла д-ра Степана Барана з 8. грудня ц. р. З цього видно, що це питання має для нас своє значіння,- коли воно викликало прилюдну дискусію.

Тому і я, як старший громадянин, почуваюсь до обовязку дещо доповісти у цій справі.

Наш щоденник „Діло", що належить правом власности до Видавничої Спілки „Діло" у Львові, є від початку свого істнування українським **органом громадянським,** бо члени Видавничої Спілки ніколи не побирали для себе якихнебудь доходів з цієї установи ані не вживали її для своїх інтересів. Навпаки, своїми вкладами гроша і праці вони вдержували і підносили цей орган, щоб він переходив з покоління на покоління та все служив чистим ідеольогічним змаганням української нації, а не матеріяльним інтересам спільників.

Зокрема цей наш орган „Діло" спирається на основах національно-демократичної партії. та **у своїй тактиці є незалежний,** бо має на меті: загальний інтерес української нації, а не вузький інтерес партійний. І тому „Діло" здобуло собі з часом політичний харктер українського передового **органу понадпартійного.**

Отсе треба нам усім знати й розуміти і тому це підношу, щоб наше старше громадянство собі те все докладно пригадало і не забувало, а молодше наше громадянство, щоб це знало і зрозуміло, що Видавничу Спілку „Діло" треба пошанувати, бо вона нераз придалась і ще придасться...

З того основного заложення ідуть дальші приказн життя нації для органу „Діла" у відношенні до національно-демократичної партії (званої тепер УНДО-м) і до нашої парляментарної репрезентації.

У тактичному підході „Діла" супроти УНДО й Української Парляментарної Репрезентації, що вийшла з тої самої партії, не може „Діло" бути сліпим органом цих політичних чинників, як це сказав уже посол д-р Степан Баран, але як передше, так і тепер має воно давати їм свою льояльну допомогу, маючи на увазі загальний інтерес української нації.

А в цьому предметі заявило „Діло" у згаданій статті з 1. XII. ц. р., що **признає тактичну засаду нормалізації і далі її признаватиме,** а розбіжність думок висказало воно у загальній формі тільки щодо практичної реалізації цієї засади. І саме в цьому треба **шукати спільної мови у підході до грядучих подій та їх насвітлення.** Однак цей шлях не може вести до поборювання одних другими, тільки наша розмова мусить довести до **узгіднення тактики між „Ділом" і партією УНДО,** бо тільки таким засобом будемо супроти своїх

льояльні і розважні з огляду на інтерес української нації, що всіх нас мусить обєднувати.

Та коли наше українське громадянство перестало бути безкритичною масою і підносить свої заввага чи застереження, то це є відрадним проявом, що воно є активне, бо відчуває те все, що діється на його очах і шукає засобів, щоб поліпшити свою долю, а не кидає каменем на свій провід політичний: бо знає і розуміє його тяжку працю в даних обставинах, які переживаємо.

Я стараюсь розуміти сучасні обставини і нагадую собі ті відносини, які я переживав, коли стояв на чолі політичного проводу галицьких українців, бо і я мав опонентів у парляментарних клюбах і в Народньому Комітеті, як також всякі застереження у нашій пресі. Але те все мене не дратувало, бо нераз з опозиції вийшла добра думка і з критики щось приймилось, і ось так витворювалася спільна думка, що всіх нас зєднювала..

І так думаю, що й тепер наше здорове громадянство не буде цією дискусією на порушені питання розєднюватись, але стане все більше обєднуватись проясненими думками, — щоб окремо йти, а разом поборювати лихоліття української нації.

Д-р Кость Левицький.

Еспанська диверсія в Женеві.

Женева, 9 грудня 1936.

Ці рядки писані напередодні надзвичайної сесії Ліґи Націй, скликаної на домагання члена Ліґи — Еспанії, чи пак її офіціяльного мадридсько-валенсійського уряду. Нинішні відносини в Европі такі, що — річ ясна — нікому не спішиться робити з Ліґи Націй арену ще одного конфлікту та ділитися акуратно в Женеві на два непримирні табори. І тому згори вже відомо, що хоч формально не можна було відкинути вимоги Мадриду, що покликується на 2 точку XI. розділу пакту Ліґи (небезпека для загального миру), — то проте нічого на тому засіданні сесії не вирішать. Відомо теж уже нині, що навіть назовні всі великодержави та навіть держави менші зазначать своє легковажне становище до цієї сесії, не висилаючи до Женеви своїх міністрів закордонних справ, лише друго- і третьорядних заступників. Еспанський міністр закордонних справ дель Вайо не буде мати світлого форуму для своїх красномовних написів! (Телеграфічні вістки про перший день цієї сесії Ліґи Націй подаємо на іншому місці. — Прим. Ред.).

Але й Мадридові, чи пак Валенсії, не залежить вовсім на „рятуванні европейського мира". Навпаки: сутня ціль мадридського маневру у Женеві — це саме ускладнити до краю европейську і так складну ситуацію з приводу еспанських подій. Мадрид (Валенсія) очевидно нічого не робить без інспірації Москви.

Париський „Журналь" пише цілком слушно: „Москва значно більше ніж Валенсія штовхає Л. Н. в еспанське гніздо ос. Але це гра з вогнем і це знає найкраще британський уряд, який перший виявив совітські пляни." Але саме проти Льондону звернені найтяжчі московські гармати у Женеві. Москва сподівається, коли неударемнити, то принаймні відсунути признання Англією національного еспанського уряду в Бурґосі як воюючої сторони. Для бльокади еспанських портів національною фльотою це поважного значіння розуміється не має, але полишає деяке, хоч і дуже обмежене, поле для можливих конфліктів між урядом ген. Франка та Великобританією.

Женевський терен для московської акції в еспанській справі значно більш сприятливий, ніж льондонський. Еспанія є членом Ради Л. Н., де Портуґалія не має тепер заступництва. З головних противників Москви Німеччина не належить цілком до Л. Н., Італія належить до неї в дуже незначній мірі, і в цій сесії очевидно участи не візьме, визнаючи не большевицький, а національний еспанський уряд генерала Франка. Оборону Еспанії проти її большевицького представництва в Женеві можуть перебрати три південно-американські республики, заступлені в Раді: Чіле, Болівія і Еквадор. Акції представника Чіле, який є навіть головою Ради, перешкоджатиме значно та обставина, що в її консуляті у Мадриді зібралось багато втікачів, яким загрожувалаб смерть, на випадок зірвання дипльоматичних зносин між Чіле та урядом у Валенсії.

Але „Журналь де Женев" припускає, що боронити Італію проти надмірних московсько-еспанських нападів буде навіть сама Анґлія, яка намагається не допустити до надмірного напруження між „ворожими ідеольоґіями" фашизму та большевизму. До тогож саме перенесення еспанської справи з льондонського комітету до Л. Н. не може відповідати поглядам британського уряду. Представник Франції опиниться в Женеві очевидно в досить тяжкій ситуації, бо свою тактику в еспанській справі французький уряд мусить узгіднювати з анґлійською.

Невиключено, що жадання і скарги уряду Валенсії будуть відіслані назад до льондонського комітету, бо що з ними справді має робити Ліґа Націй? Протестувати проти визнання Еспанії Італією та Німеччиною Л. Н. очевидно не може, бо національний уряд Франка має фактично значно більшу частину Еспанії і на цій території лад удержує, коли тимчасом у большевицькій частині Еспанії панує цілковита анархія і терор. Протести ж дель Вайо проти постачання зброї „бунтівникам" можуть бути просто смішні, не лише тому, що Німеччина та Італія визнали уряд генерала Франка, а й тому, що нездобуту ще частину Мадриду боронять головно ріжні чужинці, здебільша москалі: відсоток самих еспанців між оборонцями Мадриду постійно зменшується.

„Ворожі ідеольоґії" є властиво такими самими гаслами, під якими провадили ворожі табори великих держав світову війну. „Ідеольоґія" Москви виявилась дуже конкретними ділами всюди, куди сягала експанзія московського імперіялізму, зокрема в Еспанії. Що держави, які обєднались у боротьбі проти комунізму, мають поборювати його також не „толстовським „непротивленням злу", більш ніж зрозуміло. Те обурення, яким московський уряд стрінув німецько-італійське та німецько-японське порозуміння для боротьби проти комунізму, зраджує зайвий раз, що Комінтерн є тільки знаряддям московського імперіялізму, — так само, як московський уряд є експозитурою Комінтерну.

Промова Літвінова виголошена на восьмім надзвичайнім зїзді торкалася дуже мало проєкту сталінської „конституції", але містила цілу програму боротьби проти „фашизму". Літвінов прийшов у своїй промові до таких цінних висновків: З 26 европейських держав є лише 10 демократичних, а 16 фашистівських і півфашистівських, але й у демократичних державах кріпнуть елементи, які намагаються скасувати „рештки демократизму і демократичних свобід". „Фашизм перестав бути внутрішньою справою держав і Мусоліні переорієнтувався на Берлін, який поширює національний соціялізм поза межами Німеччини". Літвінов утотожнює большевизм з демократією, бо скаржиться гірко, що Німеччина та Італія не хочуть мати в Еспанії „демократичного уряду єдиного фронту". Остаточно Літвінов відрікується дотеперішньої своєї пактоманії, бо — мовляв — безпека СССР не залежить від „паперових документів та зовнішньо-політичних комбінацій".

Нема дива, що й Літвінова у такім психічнім стані до Женеви не пускають, не зважаючи на відзначення ордером Леніна. Москву і Валенсію мають заступати пп. Потьомкін і дель Вайо.

Поєднати „ворожі ідеольоґії" в Женеві очевидно не дасться. Наступ московського імперіялізму на Европу, а зокрема на Еспанію, це рух, що походить з самого московського єства та політичного устрою СССР з його сталінською „конституцією". Обєднанняж національних держав є випливом самооборонного інстинкту. Що ж тут має діяти Ліґа Націй?

М. Данько.

Міжпартійне обєднання на Закарпатті.

Спільна боротьба за автономію Підкарпатської Руси. — Становище чеської преси

Нарешті по 17-ох роках взаїмної боротьби між москвофілами та українцями на Закарпатті відбулося в Ужгороді дня 28. м. м. засідання Центральної Руської Народньої Ради при участи представників обох закарпатських Рад, — а саме української народовецької і москвофільської. Після прилучення Закарпаття до Чехословаччини саме на основі рішення Центральної Руської Народньої Ради з дня 8. травня 1919. р. повстали дві окремі Ради вслід за боротьбою між москвофілами та народовцями українцями. З цієї боротьби користали „ці треті", себто в першу чергу чехословацький уряд, який постійно обіцював автономію Підкарпатській Руси, але ще дотепер її не здійснив. Томуто обі Ради знайшли спільну мову в цій засадничій справі і з тією метою відбулося згадане засідання Центральної Р. Н. Ради, на якому були заступлені всі автохтонні партії крім комуністів, і фенциківців.

За президіяльним столом засіли члени президій обох рад зі своїми предсідниками: о. д-ром А. Волошином від українців і д-ром І. Камінським від „русских". Засідання відкрив предсідник д-р Камінський і після привітів о. д-ра А. Волошина та інших членів вказав на створення спільного фронту у боротьбі за повне здійснення широкої автономії Підкарпатської Руси, яка належиться їй на основі сенжерменського договору та конституції Чехословаччини.

З черги о. Авг. Волошин подав обширно історію Ц. Р. Н. Ради від 1919 р., яка розбилася того самого року на дві фракції. Підкреслив некорисні наслідки такого розбиття і заходи обєднати обі фракції, до чого дійшло хвилево в 1926 р., коли то обі фракції запротестували спільним меморіялом проти законопроєкту про централізацію. Заходи у справі порозуміння обох фракцій поділив о. д-р А. Волошин на три етапи. Перший, економічний етап здійснено при заснуванні краєвого кооперативного союзу. Політичний етап реалізується тепер у боротьбі за здійснення автономних прав. Спільна боротьба за широку автономію є найкращим доказом політичної зрілости нашого народу. Промовець сподіється, що не прийдеться уже довго ждати і на культурне порозуміння, яке теж є нашою внутрішньою справою.

Про основи законопроєкту, про автономію Підкарпатської Руси і про підготовну працю говорив опісля д-р Михайло Бращайко, який теж відчитав текст законопроєкту. Присутні вислухали з повним спокоєм річевого реферату д-ра М. Бращайка і приняли його одноголосно з тим, що юридична комісія має викінчити стилізацію законопроєкту. Присутні приняли теж одноголосно обоснування законопроєкту, що його подав пос. Бродій.

В оживленій дискусії забирали голос оба брати, посол Ю. та Ф. Ревай, д-р Ю. Бращайко, богослов Н. Желтвай, сел. М. Попович та д-р Г. Чопей, який просив, щоб Ц. Р. Н. Рада протестувала проти денаціоналізації нашого народу у Пряшівщині та проти денаціоналізаційної діяльности Словацької Ліґи. Вкінці Ц. Р. Н. Рада приняла дві обширні резолюції з покликом до всього населення Закарпаття, щоб піддержало її боротьбу за автономію Підкарпатської Руси та щоб жертвувало гроші на спеціяльний „автономний

фонд". Ц. Р. Н. Рада заманіфестувала теж свою єдність з нашими братами у Пряшівщині та закарпатськими еміґрантами в Америці.

Не диво, що такий солідарний виступ обох Рад у засадничих справах нашого народу на Закарпатті зробив велике враження на своїх і на чужих. Проти цієї консолідації виступила вся чеська преса від проурядової почавши, а на органі соціял-демократів „Право Ліду" кінчаючи. Цей орган з 2. ц. м. намагається доказати, що автономія непотрібна нашому народові і нічого йому не принесла би, а для національних меншин мадярів, жидів, німців і румунів була би просто небезпечна. Проурядова чеська преса називає законопроєкт Ц. Р. Н. Ради „радикальним", а її домагання „максимальними". Чеський щоденник „А-Зет" нападає на коаліційних закарпатських послів, що були на згаданому засіданні Ц. Р. Н. Ради, закидаючи їм дволичність.

Ось так вилізло шило з мішка. Неґативне становище чеської преси включно до органу соціял-демократичної партії доказує найкраще, кому залежить на взаїмній боротьбі нашого народу на Закарпатті.

Святочні маніфестації та буденна дійсність.

Букарешт, у грудні 1936.

Промова Мусолінія у Міляні та гучне прийняття мадярського реґента у Римі ще більше скріпили надії мадярських та болгарських ревізіоністів.

У Будапешті відбулися великі демонстрації проти „крівавого та фальшивого миру із Тріянону", а в Софії болгарські студенти домагалися від уряду „виповісти соромний мир із Неї".

Але крім цих голосних виступів місцевих патріотів іде завзята ревізіоністична пропаґанда по всіх державах західної Европи, навіть у Франції.

Тому, що Ліґа Націй далі находиться у своєму „нормальному стані" постійної кризи, а французький уряд занятий передовсім власними внутрішніми клопотами та охороною „еспанської демократії" — оборона версайських договорів на полудневім Сході Европи припала в цілости Малій Антанті та Балканському Союзові.

У відповідь на „динамічну промову у Міляні" та на всезростаючі надії ревізіоністів у Будапешті та у Софії відбулися 1. XII. у Букарешті демонстрації солідарности малоантантських держав та спільне святкування 18-их роковин „Воскресення Великої Румунії та Югославії".

На це свято прибули до Букарешту: французька військова місія, члени сербського та чеського парляменту. В румунськім парляменті відбулося спільне святочне засідання, де забирали слово пп. Ян Маліпетр, предс. чес. палати послів, Ф. Совкуп, предс. чес. сенату, п. Чіріч, предс. сербської палати послів та п. Д. Вукотіч, предс. серб. сенату.

В імені румунського парляменту говорив п. Н. Савяну, предс. палати послів, п. Лапедату, предс. сенату та голова рум. уряду п. Татареску.

Всі бесідники однозгідно заявили, що теперішні границі ненарушні; їх освятили не тільки договори, але й міліони людських жертв. Хто хотів би змінити ці границі, той мусить виповісти заразом війну Малій Антанті та Балканському Союзові.

Щоб дати мадярським ревізіоністам належну пригадку, румунський уряд доручив улаштувати подібне свято в Клюжі (колишнім Колошварі), головнім місті Семигороду й туди виїхали аранжери та гості букарештенської протиревізіоністичної демонстрації.

Такі демонстрації в Румунії часте явище. Мотив державної оборони „проти мадярських та інших зазіхань" став вдячним предметом партійної пропаґанди.

В „Ділі" було вже згадано про такі проти ревізіоністичні зізди найбільшої опозиційної партії національно-селянської, що відбулися по більших містах „прилучених провінцій" — у Чернівцях, Кишеневі, Клюжі, Араді і т. д.

СЕРЕД РУМУНСЬКИХ ПАРТІЙ.

Як бачимо, „запальна промова римського мадярона" побудила румунські партії не тільки до міжпартійних змагань, але дала почин до поверховного порозуміння між демократичними групами, як: ліберальна партія Д. Братія на, національ-цараністи Міґалахія, цараністи-радикали Юняна, консервативна партія Філіпеска, конституційний фронт маршала Авареска та молодого лібераля Ж. Братіяна, опортуністична формація „аґрарної злуки" польонофіла Арджентояна та показова „партія соціял-демократів Румунії", яку веде чернівський червоний бонза таваріщ Ґріґоровіч.

З другої сторони стоять праві румунські групи („Румунський Фронт" д-ра В. Воєвода, „Націонал-хрестяни" Кузи—Ґоґи, „Все для батьківщини" Кодряна та прихильники „корпораційної державної системи" п. Маноілеска).

Ці фашистофільські групи є, правда, проти ревізії теперішних договорів, одначе вони бажають зміни закордонної політики: замісць непевного союзника Москви, бажають союзу з Римом та Берліном.

Ці бажання трохи охолодила ревізіоністична промова італійського вожда, але й на цю прикрість найдено влучне вияснення: Мусоліні є ще на нас (румунів) огірчений, бо пригадує собі „санкційні інтриґи протифашиста" Тітулеска, колишнього румунського міністра закордонних справ.

ЯК ВИГЛЯДАЛИ МАНІФЕСТАЦІЇ НА БУКОВИНІ.

Зате урядова ліберальна партія, яка перед двома роками підписала договір із Совітами і цим викликала спротив правих та навіть демократичних партій, використала цю нагоду, аби доказати доцільність її закордонної політики. Ревізіоністичний наступ на Заході можна рівноважити тільки миром на Дністрі.

Не диво, що урядова партія повторила таку демонстрацію в Чернівцях, дарма, що подібні протестаційні збори вже відбула тут національно-селянська група.

Ліберальна партія найшла відповіднішу формулку. Вона получила „протиревізіоністичну" демонстрацію із святом „прилучення Буковини". А саме, 28. листопада ц. р. минуло 18 р. від „офіціяльного проголошення злуки Буковини із Румунією".

„Румунська конституанта" Буковини зійшлася, що правда, ще перед днем 11. XI. 1918, коли румунські війська заняли Чернівці.

„Охорона цього війська вможливила скликати новий „Загальний Конґрес Буковини", що рішив про безумовне та вічне прилучення цілої провінції до рум. батьківщини".

Такі були вступні слова промови міністра Ністора, учасника тодішніх подій, що відкрив свято „прилучення" 29. XI. ц. р. У цьому змислі говорили теж інші бесідники. На цьому святі „прилучення та поновного протесту проти ревізіонізму" відкрили памятник І. К. Братіяна, ліберального премієра, який підписав (у р. 1918) урядове проголошення цієї злуки. На памятнику написано: „Братіянові — вдячна Буковина".

Того самого дня промовляв до присутніх селян (одні джерела подають 30.000, другі 50.000 учасників) із сусідних повітів теперішний голова ліберальної партії п. Діну Братіяну. „Не можна допустити, щоби меншина (натяк на мадярів) переслідувала більшість населення. Про національність держави рішає його сільське населення, а не якась меншість, що замешкує зденаціоналізовані міста".

ІДЕОЛЬОҐІЯ ДАЛЕКА ВІД ДІЙСНОСТИ.

Ми з такими виводами згідні, — одначе пригадуємо нашому теоретикові, що тут ідеольоґія дуже віддалена від дійсности. На це є безліч доказів. Виберім один свіжий приклад. Тому, що ми згадали про напис „І. К. Братіянові — вдячна Буковина", наводимо ще інший, подібний обрядовий здвиг, що відбувся недалеко Чернівців дня 28. жовтня ц. р.

В Кіцмані (тепер Козмені!) відкрито памятник молдавського князя та ученого Дімітрія Кантеміра. Його імям охрещено кіцманську (колись українську) гімназію. Свято почалося Службою Божою, яку відправив о. Богатирець (відомий москвофіл), а румунським хором диригував п. Слюсаренко. Із „наших" говорив о. Богатирець „по руски" та о. Буковецький по румунськи.

Навели ми ці факти тільки для їх властивої закраски. Важніщі для нас є щирі слова директора гімназії проф. Маєрана, який отверто признав: що „значіння кіцманської гімназії дуже велике". „Є це огнище румунської культури **та пропаґанди в політичному та духовому осередку українського населення"**.

І це населення не має ніодної школи, де вчилиб його мову — хочби надобовязково.

Наприклад у кіцманській гімназії вчать обовязково італійської та французької мови — а нема ніодної години української мови, як предмету надобовязкового!

Цю дійсність промовчують імпресарії, щоб не заколочувати настрою своїх святочних маніфестацій.

—нч.

З польської преси.

Траґедія помилок.

В „Бунті Млодих“ з 10. ц. м. (ч. 22.) находимо велику статтю Ю. Понятовського під згаданим наголовком, кореспондента зі Сх. Галичини у справі парцеляції та голоду на землю між українськими селянами.

„Автор — читаємо у „Бунті Млодих“ — є ворогом програми мін. Понятовського. Чому?

З господарських причин. Село дуситься від надміру людей. Перед війною була заморська еміграція, на роботи до Німеччини, до промислу, до міст. Нині ці три джерела відпливу зникли, а населення зростає щороку. Села, в яких загалом селянських ґрунтів припадає пів або чверть морга на голову не є рідкістю. Якіж джерела заробітку залишаються цьому населенню? Виключно праця на панськім фільварку.

Щож тимчасом діється з хвилиною парцеляції?

Національні огляди спричинюють, що польська (в оригіналі — наша — прим. Ред.) адміністрація забороняє продавати парцельовану землю українським селянам. Отже приходить кольоніст зпід Вадовиць. Осідає на панськім ґрунті. Наємної праці не потребує. Але щож тоді має робити український селянин?

Залишаю на боці огляди моральної кривди, чи несправедливости такої політики. Український селянин може слушно вважати та вважається покривдженим мін. Понятовським; ну бо якжеж; його діди від віків працювали у поті чола на „панській“ землі, а коли з них хтось доробиться і бажає купити власний кусник землі, то йому забороняють; що більше: спроваджують чужу людину і навіть уже на „панськім“ не дадуть заробити на „життя“. Повторяю — каже автор — залишаю моральні огляди, але з чого має він жити, цей український селянин?“.

В цьому скривається саме траґедія українського села, яку вірно підхопив автор. Тому така політика проти життєвих інтересів українського селянства мусить викликати не лише рішучий спротив цілого українського народу, але також заважить фатально на дальших польсько-українських взаєминах.

З життя українців на Далекому Сході.

„ЗАБУТИЙ ФАКТ“.

„Мандж. Вістник“ у числі з 8. листопада, цитуючи одно місце зі совітської книжки „Дальневосточний край“, де сказано про обслуговування нац. меншостей рідною мовою, нагадує один характеристичний факт:

Більш 7 років тому вся большевицька преса Далекого Сходу присвятила великі статті появі першого числа щоденної газети українською мовою в Хабаровську.

Це мала виходити ґазета під назвою „Соціялістична Перебудова“. Вийшло її не багато чисел і влада її зачинила, бо побачила, що навіть комуністична отруя, вміло друкована українською мовою, не досягає своїх завдань, а читач українець бажає від друкованого паперу чогось іншого й те находить поміж рядками, в листах з місць, тощо... Так через газету міг створитися звязок між українцями. Люди могли дізнатися, де живуть українці й хто з посеред їх вислугується перед владою... а по сопках почали творити загони для боротьби з владою, бо решта населення вміло заховала свої настрої й мовчала.

Москва зрозуміла, що зробила невдалий крок і газету зачинили.

Слова, слова й обіцянки перших брехунів у світі, комуністів, обернулися в дійсність, а ті з легковірів, що повірили у зміну радянської влади, коли почули про видання для українців українською мовою ґазети на Д. Сході, побачили, що дійсність є дійсність і що змінитися вона може тільки тоді, коли влада на Зеленій Україні буде в руках тих, хто має найбільші права до того. Коли ті, хто своїм трудом опанував край та його заселив буде тримати все у своїх руках й проженить геть займанців до їх комуністичного пекла.

УКРАЇНСЬКІ РАДІОПРОГРАМИ В ХАРБІНІ.

Після довшої перерви харбінське радіо розпочало надавати й українські програми, котрі покищо складаються з рефератів та гри на плитах.

Перший український радіодоклад прочитав минулого тижня д-р Д. Барченко. Є надія, що такі радіо-доклади будуть улаштовуватися щотижня.

ПРОТИ КОМУНІЗМУ.

Манджурські українці ведуть завзяту боротьбу з комунізмом, представляючи де і як можна справжній його зміст. Відома нашим читачам газета „Мандж. Вістник“ подає чимало фактів про шовіністичну дурійку московських большевиків на Україні та на Зеленому Клині. На її сторінках друкує Український Національний Фронт свої палкі відозви, взиваючи загал бути готовим до історичної розправи з Москвою за честь Нації. З патріотичних імпрез, що їх часто влаштовує українська кольонія в Харбіні згадаємо замітний „протикомуністичний вечір“ 27. жовтня в Українському Національному Домі при битком заповненій салі. Виставлено II. дію з „Невольника“, а відтак відбулись два реферати і дискусія. І так: ред. І. Світ виголосив реферат на тему „Україна під большевицькою окупацією“, а д-р Д. Барченко реферат п. н. „Боротьба з комунізмом. Як дискутанти виступили: п. Кушніренко, інж. Вітковський і п. Федорів. Останній предложив готову резолюцію, в якій осуджено жорстокі знущання большевиків над українським народом і фізичне та духове його винищування. Резолюцію принято, після чого всі присутні, між ними чимало гостей-чужинців, у томуж числі і японців залишилось на чайному вечорі.

ЗБІРНИК „ДАЛЕКИЙ СХІД“.

В Харбіні появився збірник, присвячений справам Українського Далекого Сходу. Містить він м. ін. кілька перекладів з японської і китайської поезії, два переклади з китайської преси, короткі статті та інформації про сучасне життя японців і китайців. З оригінальних статтей дуже цікава розвідка В. Одинця п. н.: „Хіни чи Китай?“ і стаття п. Шлендика п. н. „Українці в Манджу-Ті-Го“, що являється спробою підсумувати українське населення в новій державі та зясувати його положення. Неменше цікава історична стаття М. Коблянського про праці І. Українського Зїзду у Микольськ-Усурійському 1919. р. Варто навести кілька міркувань зі статті „Вимоги часу“, де представлена майбутня роля українців на Дал. Сході. Вони — каже автор — будуть там на першому місці: раз тому, що вони є більшістю серед місцевого зелено-клинського населення. Подруге, тому, що з посеред того населення українці інтелектуально стоять на вищому щаблі. А по третє, що є найважніше, що у відношенні до чинника, який опиниться за новим кордоном у бік Урала, українці одинокий нарід на Зеленому Клині, що на завше позостане до того чинника антиподом незалежно від того, у яку фарбу чинник той буде пофарбований“.

Такі збірники сповнять свою велику ролю, коли приноситимуть джерельні праці про Зелений Клин і його населення.

З відчитової салі.

Т-во ім. П. Могили. Д-р Ігор Федів: „Як повстає ґеографічна карта“. 4-го ц. м.

Дуже цікаву, в нас цілком нову тему вибрав прелеґент і дуже цікаво підійшов до неї. Бо не повторяв д-р Федів вступних відомостей із картоґрафії, отже про сітку, поділку і проекції ґеографічних карт, а мав на увазі технічні праці при карті від першої фази до її викінчення.

Перша справа — поміри в терені для обчислення цілої низки триангуляційних трикутників, на які розділюємо ввесь простір, визначаючи за кожним разом по три сталі точки; — це є праця триангулятора. Коли такий числовий матеріял уже зібрано, тоді топограф зображує ситуацію і вигляд простору між вибраними попередньо і вже обчисленими точками та лініями. Кажемо: топоґраф нівелює терен, а вислідом його праці є топоґрафічна знимка терену.

Працю топоґрафа влекшує фотографічний апарат із насадженим теодолітом, тобто метода фотоґраметрії. Летунська фотоґраметрія, що послуговується фотографічним апаратом на літаку, побила всі інші методи топографічних праць. Щойно тепер картограф (рисівник) довго, навіть кілька років працює над тим, щоб вирисувати карту, згідну з призбираним нівеляційним і топоґрафічним матеріялом.

Очевидно, тільки заможні держави, найчастіше для військових цілей можуть собі дозволити на дуже дороге приладдя і оплатити спеціялістів, що працюють довгі роки над помірами. Менші держави позичають апарати, видавці стінних карт і атлясів користуються військовими картами, вибираючи з цих карт потрібні для них території. Ці вирізки треба поменши ти, до чого служить окремий прилад: панто повторити 5—15 разів, коли зважимо, що спе граф. Процес поменшування треба звичайно ціяльні карти військові в давній Австрії мають поділку 1:75 тисяч, ґенеральні карти 1:200 тисяч, а в звичайних атлясах (також і в Атлясі України і сумежних країв, вид. Видавничого Інституту) є більшість карт у поділці 1:5 міліонів. Картограф. поменшуючи військові кар

ти, дістає тільки т. зв. підклад, отже сітку рік, гір, оселъ, але крім цього мусить цю сітку виповнити змістом, задля якого видає карту.

На картах для статистичних цілей врисовує картограф адміністраційні одиниці (повіти, губернії) і відзначує їх красками, що відповідають умовленій скалі процентів. Крім цієї методи адміністративних одиниць часто послугуємося методою ізоритмів (повигинаних ліній), які відкреслюють нам смуги населення, культури, мінеральогічних багацтв і т. д. На такій карті нема границь повітів, чи округ.

Картограф рисує позитив на картоні (колись рив на дереві), виїмково рие на міди, але це важка праця і дорога. З картону робиться неґатив на цинку для літографа, або позитив для „офсетового“ друку.

Друкарська коректа карти мусить бути дуже старанна, сто раз важча вона, ніж книжки. Похибку в книжці кожний читач сам собі справить, а на карті ні. Далі обіймає вона і тони й відтінки фарб, що не сміють сягати поза означені лінії.

Д-р Федів є одним із редакторів Атлясу України, що вже виходить випусками Видавничого Інституту. Завдяки демонстраціям його цікавий і старанно підготований виклад багато зискав.

Д. Л.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Французські робітники рафінерії цукру „Се“ у Нант покінчили нині довгий страйк.

У Злучених Державах стануло перед судом 19 осіб під замітом підмоги „чорній леґії“ та організування змови проти федерального уряду.

Італія підписала новий господарський договір з Німеччиною.

В сирійському санджаку Александрети — як подає Авас — спокійно; не було там воєнних судів, ані політичних арештувань.

Австрійський суд зреабілітував б. віцеканцлера отамана Фея, на якого кидали підозріння у звязку з убивством Дольфуса.

Польсько-бельгійські торговельні переговори почались у Брюсселі.

—o—

По смерти Василя Стефаника.

До Ради Товариства Письменників і Журналістів на руки Голови Товарища Романа Купчинського у Львові.

На вість про смерть і похорони бл. памяти Василя Стефаника спішу зі словами щирого співчуття і великого жалю. Втратили ми великого письменника, одного з найбільших, якими сміло може повеличатися наша література, і товариша виїмкових прикмет ума і серця. Покинув нас чоловік, якого заступити годі. Покійний Василь Стефаник не любив пустих слів, тому не розписуюся широко, бо боюся, щоб не написав чогось зайвого та непотрібного. Будь ласка, перекажіть нашому Товариству зміст отсього письма та прийміть від мене товариський привіт

Ваш Богдан Лепкий.

Краків, 10. XII. 1936.

Створім матеріяльну базу для освітніх змагань. Складаймо на „Дар Просвіті“!

Еміґраційні справи.

ОБМЕЖЕННЯ ДОЗВОЛІВ НА ВІЗД ДО БРАЗИЛІЇ.

Бразилійський консуль видаватиме візи на основі рільних візвань лише тим еміґрантам, які предявлять докази, що хліборобство є їх головним зарібковим джерелом та що їх батьки були теж хлібороби.

ЖИДАМ НЕ ВІЛЬНО ЇХАТИ ДО ПАРАҐВАЮ.

Параґвайська влада заборонила рішуче жидам приїздити до Параґваю, а тих, що приїхали туди в останніх трьох роках, виселять у глибину краю і присилують до роботи на ріллі.

ЕМІҐРАЦІЙНІ ПРОСТУПКИ.

Городецький суд у Підволочиськах засудив Омеляна Кавцуна на 2 місяці вязниці і 25 зол. кари за вербування робітників до Франції і натягання їх грошево.

Еспанська справа на женевській арені.

На вчорашньому публичному засіданні Ради Ліги Націй **представник валенсійського уряду мін. дель Вайо виголосив дуже гостру промову, у якій намагався доказати, що есп. повстання викликали чужі держави**, а опісля підпомогли його збройно, щоб опанувати Балеари та інші морські бази. Дальше він оскаржив Італію й Німеччину за те, що визнала уряд ген. Франка, а той останній за напад на есп. червоні кораблі.

На його думку

вже тепер істнує міжнародня війна.

Мін. дель Вайо гостро скритикував діяльність комітету неінтервенції та заявив, що в Еспанії фашизм воює не з комунізмом, лише з демократією.

На пополудневому засіданні представники В. Британії, Франції, Нової Зеляндії та Польщі обстоювали принцип неінтервенції, **совітський делегат підтримав еспанського.**

—o—

Д-Р КОСТЬ ЛЕВИЦЬКИЙ.

Андрей Шептицький у своїх політичних виступах.

З нагоди Імянин Достойного Князя Церкви містимо один уступ з другої частини книжки през. д-ра К. Левицького, яку зачнемо друкувати на сторінках „Діла“ від нового року. Достойного Солєнізанта просимо приняти ці рядки як доказ найглибшої пошани Редакції „Діла“ до Його Особи.

З графського роду перейшов у чернечий чин наших оо. Василіян. З ігумена Василіян у Львові став епископом у Станиславові в молодому віці (1899. року).

Відразу сподобався, хоч передше йому не довірювали, бо його не знали. Зараз при нагоді епископських привітів сказав він, що буде трудитися для народу та що вважає за конечне, щоб була гармонія між владикою і духовенством та народом. А щодо політики висказався, що справу українську вважає за свою та що між нами не може бути дісгармонії.

В дні 17. січня 1901 р. вступив епископ о. Андрей Шептицький на престіл галицьких митрополитів у Львові.

На становищі епископа у Станиславові був о. Андрей Шептицький загально поважаний, його місії на Гуцульщині приєднали йому симпатії нашого народу. При вступленні на митрополичий престіл у Львові сказав він у своїй проповіді: „Вимагаю послуху і любови, яку приношу“...

Коли наші студенти постановили зробити сецесію з львівського університету у відповідь на провокаційне становище львівського університетського сенату, та коли цей сенат числився з тим, що митрополит Шептицький не допустить до сецесії богословів, то в дні 14. грудня 1901. р. вислав митрополит до ректорату Духовної Семинарії у Львові розпорядок, що „з днем завтрішним семинарія замикається, — та про це зарядження донести властям“. Питомці Духовної Семинарії виписались усі...

Отсе був перший політичний крок митрополита Шептицького.

В Галицькому Соймі промовляв митрополит Шептицький у 1902 р. в комісії шкільній за основанням української ґімназії в Станиславові. Одначе польська більшість не хотіла згодитись на його внесок.

В перших днях митрополичої діяльности зайшли були випадки, в котрих митрополит Шептицький не погоджувався з нашою політикою. Зокрема щодо **хліборобських страйків** вважав за корисніше, щоби шляхом порозуміння залагоджувати аграрні справи, як також не був за тим, щоб безоглядно поборювати русофільську партію, бо — як казав — там є також люди чесні і спосібні, отже не треба їх відтручувати від спільної праці... Але митрополит не брав своїх помічень за горячо, тільки докладно інформувався і ріжниці тактичних поглядів з нашим політичним проводом з часом вирівнювались, так що з цього приводу не було шкідливих наслідків для нашої політики.

В 1903. р. заіменував цісар Франц Йосиф митрополита Андрея Шептицького заступником краєвого маршала **Галицького Сойму.**

А в 1905 р. виринув спір нашого митрополита з „Галицько Русскою Матицею“ з тої причини, що загальні збори того общества викинули зі статуту постанову, на основі якої гр.-кат. львівський митрополит або адміністратор для справ духовних був покровителем общества і мав свої права... Тут уже наші русофіли „оба(?)облачились опасаніем наступленія еще худших времен“...

З початком 1906 р. зачали поляки розпускати тривожні вісти, начеби в краю поширювався грізний рух української аґітації і наслідком того має бути перепинена виборча реформа. Щоб цьому запобігти, постановив наш політичний провід вислати депутацію до цісаря, що цікавився загальним виборчим правом до парляменту, і саме під проводом митрополита Андрея Шептицького, щоб тим сильніше задокументувати голосом голови нашої Церкви в краю, що нема ніякої небезпеки, а є потреба поступової виборчої реформи. Митрополит Шептицький роздумав цю справу і згодився на це. Дня 22. січня 1906. р. приняв цісар Франц Йосиф нашу депутацію, до якої ввійшли: митрополит Шептицький як провідник, п. Романчук, епископи Чехович і Хомишин та п. Король.

Митрополит Шептицький промовив тоді до цісаря та висказав бажання, щоб наш край Галичину й **український нарід однаково трактовано з іншими краями та щоб наш нарід дістав у виборчій реформі таке число мандатів, яке відповідає величині краю і числові населення.**

Вислід нашої депутації у Відні був для нас корисний, бо розвіяв усякі неправдиві вісти про посередні вибори в Галичині і виняткове трактування нашого краю; з другого боку важне для нас було те, що наші владики стали разом з нами за права українського народу, за що польська преса прозвала їх провідниками гайдамаків...

Нам залежало опісля на тому, щоб у Палаті Панів Державної Ради у Відні піднесено потребу основання **українського університету** у Львові. Цю потребу зрозумів митрополит Шептицький **і в дні 28. червня 1910. р. підніс** свій

Новий літературний конкурс „Діла“

Редакція „Діла“ розписує оцим новий конкурс на оповідання або новелю з нашого життя, у довільній формі, розміру не більшого як три фейлетони (30 сторінок рукопису шкільного зшитка).

Рукописи можна посилати під власним прізвищем або псевдонімом; в останньому випадку треба означити оповідання псевдонімом і одночасно покласти псевдонім теж на зачиненій коперті, в якій треба помістити власне прізвище з адресою.

Тема оповідання — довільна, але дія, особи або тло повинні бути з українського життя. Головна прикмета: оповідання мусить бути живе і цікаве. Авторам залишаємо повну свободу у виборі теми та форми твору, почавши від історичного оповідання аж до гумористики.

Рукописи присилати тільки на одній сторінці, по змозі на машині, або дуже виразним письмом.

Речинець присилки рукописів: до 1-го лютого 1937.

Найкращі з присланих оповідань видрукуємо у фейлетонах „Діла“ і коли закінчимо їх друк, читачі самі голосуватимуть, які з них і в якій черзі нагородити.

За прислані на конкурс оповідання Редакція „Діла“ призначила 7 нагород:

I. нагорода . . . . 50 зол.
II. нагорода . . . . 30 зол.
III. нагорода піврічна передплата „Діла“.
IV. і V. нагорода: всі видання „Діла“ крім бібліотеки „Діла“.
VI. і VII. нагорода: комплети бібліотеки „Діла“ (12 томів) за 1936. рік.

—o—

Едвард Вінсер прощає своїх вірних підданих.

Вчора в 23. годині виголосив б. король перед мікрофоном свою прощальну промову, заповіджену первісно на 22. год.

„Можу нарешті сказати до вас кілька слів; не міг того зробити, доки був королем. Перед кількома годинами я виконав свій останній обовязок, як король В. Британії та цісар Індії. Тепер, коли мій брат вступив по мені на престіл, мушу висловити йому свою льояльність; роблю це щиро. Усі знаєте чому я зрікся престолу. Та хочу, щоб ви зрозуміли, що в хвилині, коли я рішився, я не забув про край та імперію, якій старався я служити продовж 25 літ.

Мусите мені вірити, що я не міг без помочі жінки, яку кохаю, двигати тягар відповідальности і виконувати свої королівські обовязки так, як я це бажав робити.

На абдикацію рішився я сам. Була це справа, яку я мусів зовсім самостійно вирішити. Особа, найбільше у цій справі заінтересована, намагалася до самого кінця переконати мене, щоб я вибрав інший шлях.

Я вибрав те рішення, найповажніше в моїм житті, переконаний, що це буде найліпше для всіх. Вибрати те рішення було мені легко, бо я був переконаний, що мій брат, завдяки своєму довготривалому приготуванню до публичних справ може негайно зайняти моє місце, без шкоди для імперії. **Він користає з благословення, якому немає рівного, з якого багато з вас користає, а яке не судилося мені, а саме — він має щасливе домашнє вогнище, жінку і діти.** У цих важких днях **находив я силу й піддержку в особі моєї матери, в моїй рідні і в міністрів корони, зокрема у премієра Болдуіна,** які завжди були для мене зичливі. Не було ніяких розходжень між мною і парляментом. **Вихований моїм батьком у конституційних традиціях,** я ніколи не допустив би до чогось подібного.

У цілій імперії, де тільки я перебував або подорожував, чи як князь Валії, чи пізніше як король, всюди трактували мене люди всіх клас з однаковою доброзичливістю. За все те я безмірно вдячний тепер, коли зовсім покидаю публичні справи й складаю свій тягар.

Мине деякий час, заки вернуся до мого родинного краю, але завжди з найбільшим зацікавленням слідитиму за долею британської імперії. А як колись у майбутньому зможу бути пожиточний для неї, то не забуду цього зробити.

Тепер маємо всі нового короля. З цілого серця бажаю так йому, як і вам, його народові, щастя й успіхів. **Хай Бог благословить вас усіх і хай заопікується королем.**

АБДИКАЦІЯ ПЕРЕД ПАРЛЯМЕНТОМ.

Абдикаційний закон ухвалили обі брит. законодатні палати за дві і пів години. В палаті громад прийнято закон 403 голосами проти 5. Тимиж голосами **відкинено внесок** послів незалежної соціялістичної партії Мекстона, щоби **проголосити республику.** Поправку Мекстона підтримало лише 3-х однодумців Мекстона; єдинокий комуніст у палаті громад.

В год. 1.52 **Едвард VIII. перестав бути королем.**

Прем. Болдуін заявив, що в суботу пополудні збереться парлямент, щоби зложити присягу вірности новому королеві. Тогож дня премієр відчитає маніфест нового короля.

—o—

В обороні рідної землі.

ПОВІТОВЕ ВІЧЕ В ЗЕМЕЛЬНІЙ СПРАВІ В ЯВОРОВІ.

В понеділок 7. ц. м. в год. 12. вполудне відбулося в Яворові повітове протикольонізаційне віче. Простора саля, коридори та сходи були битком набиті. Прибуло к. 400 учасників. Віче відкрив короткою промовою голова ПНК **п. Омелян Назаревич.** До президії покликано: о. Евгена Ломницького, дир. Кулинича та господаря Пенцішина з Наконечного. Реферат про земельну справу виголосив **посол Володимир Целевич.** По рефераті відбулась дискусія, у якій забирали голос: п. Іван Турок з Нагачева, о. Микулович з Прибич, п. Коваль з Черниляви, п. Батурин з Черниляви і п. Менда з Яворова. В дискусії порушили промовці цілу низку питань і практик, звязаних з земельною справою, після чого ухвалили одноголосно резолюцію в земельній справі. На закінчення вічевики відспівали нац. гимн.

—o—

ЯК ПРИНЯЛИ В ЕСПАНІЇ ТА ЗА КОРДОНОМ ПЛЯН ПОСЕРЕДНИЦТВА І ПЛЕБІСЦИТУ?

Як це ми вже згадували, Англія і Франція намагаються довести до міжнародного посередництва між обома еспанськими урядами. Як зазначає Авас, **нац. офіційні кола не бажають**

ані посередництва, ані плебісциту.

Вони звертають увагу, що **на землях, підлеглих валенсійському урядові годі думати про справді свобідний плебісцит.** Теперішнє положення в Еспанії можна описати словами:

війна до загляди одного з двох противників.

Дотепер лише СССР відповів на ініціятиву посередництва — прихильно. **Нім. офіційні кола ставляться до тої ідеї скептично, італійські не прихильно.**

Покищо ті обі великодержави та Португалія заняли вичікуюче становище. Можливо, що за підтримку англьо-французького проєкту Італія буде домагатися визнання італ. імперії в Африці.

авторитетний голос у Палаті Панів та виказав, що створення українського університету у Львові є справою емінентно важною і конечною. Це була перша промова українця в Палаті Панів.

Серед гамору національно-політичної боротьби відбувся у Львові акт великого національно-культурного значіння. В дні 13. грудня 1913 р. відбулося свято передачі Національного Музею, здвигненого працею і фондами митрополита Андрея, на власність фундації українського народу.

Під кінець 1913 р. найшлась наша політика внутрішня у прикрому положенні. Переговори в справі українського університету розбились по довгих заходах і трудношах, заходах ведених дуже послідовно і політично, але без позитивного висліду. А тепер на мертвій точці станула соймова виборча реформа. До того всього годі було вже допустити і тому продумав я з пп. д-ром Евгеном Петрушевичем і д-ром Іваном Макухом, як членами президії Соймового Клюбу, щоб тут станув митрополит Шептицький і промостив нам шлях до порозуміння.

І так сталось, як ми зробили плян. На нараду всіх президій соймових клюбів у дні 26. січня 1914 р. запрошено митрополита Шептицького. Та коли обі сторони: українська і польська станули проти себе, тоді намісник Коритовський відізвався з просьбою до митрополита, щоб він сказав якесь слово поєднання. Тоді наш митрополит сказав своє апостольське слово і від себе предложив три умовини до компромісу, що стали основою дальших переговорів. Так дня 28. січня 1914 р. ми заключили і підписали з польською стороною компроміс на умовинах: 1) щодо відношення членів Краєвого Виділу; 2) щодо двомандатових виборчих округ, де є 35% неукраїнського населення і 3) що польські соймові партії заявилися за негайним креуванням українського університету та в новій виборчій ординації признавано місце для ректора українського університету.

В дні 28. лютого 1918 р. виголосив митрополит Андрей знамениту промову в Палаті Панів Державної Ради у Відні про мир з Україною. Він сказав, що українців репрезентує в Палаті Панів тільки трьох членів і тому часто єпископ приневолений промовляти в справах політичних. Але проте погляд, що єпископ не повинен мішатися до політичних справ, є з ґрунту фальшивий. Маємо до цього рівне право, як усі інші громадяни держави, а часто сам обовязок приневолює нас до такого виступу. В дальшій промові виказав, що всі українці зважають **Холмську Землю** давнім українським краєм; що етнографічні границі — це право **самовизначення** народів та що між усіми воюючими державами **Українська Народня Республика була перша,** з якою заключено мир.

Отсе була **політика нашого владики.** Він не посягав за політичний провід, щоб його взяти у свої руки, а полишав політику у властивих місцях. Але де зайшла потреба помогти нашій політиці, там він ставав і допомагав, як тільки бачив з того хосен для українського народу! Така була політика новітнього владики супроти свого народу й цілої української нації, бо **„справа українська — це своя справа“,** як заповів він, коли переступав архиерейські пороги.

І таким залишився й досі митрополит Андрей Шептицький — по всіх тяжких переходах военних і повоєнних. Тому заслужив він собі у нас на назву **найбільшого українського громадянина!**

А картина історії його життя ще незаписана. Він держиться бодрим духом і вірою у кращу будучність рідної Церкви й української нації

Памятаймо, що місяць грудень є місяцем „Просвіти“. Спішім з жертвами на „Дар Просвіті“!

ЛІТЕРАТУРНА СТОРІНКА.

Чи можна багато прочитати?

Минулого місяця один із париських журналістів зробив інтервю з головою Академії Ґонкурів Роні старшим та її найдіяльнішим членом Леоном Доде, відомим діячем, послом, редактором, повістярем і критиком. Журналіст поставив їм питання, як вони дають собі раду з оцінкою творів, коли треба їм нагородити щорóку найцікавішу повість. Минулого року повістей, які треба було взяти на увагу — було 300, цього року було їх 250.

Оба письменники відповіли щиру правду, що члени Академії не мають змоги прочитати всі твори, ані навіть їх розділити поміж себе. Леон Доде заявив, що кілька сторінок із кожної книжки — головно на початку, всередині і на кінці — зовсім досить, щоб зорієнтуватись у літературних прикметах твору: чи варт його читати. Так перетеребивши десятки томів, судді залишають собі кільканацять томів чи кількох письменників, між якими йде вибір.

Коли зважити, що у Франції, Англії та Німеччині виходить щоденно бодай 10 літер. творів, вирине питання: кільки взагалі людина всилі прочитати, щоб орієнтуватись у тій скромній ділянці, яка стала її професією? З практики відомо, що наприклад професійні критики, які дають раз на тиждень огляд літературних новин у журналах не можуть прочитати більш як одної книжки денно, з тим, що не присвячують свого часу нічому іншому. При напруженій умовій праці, яка вимагає постійно студій з інших ділянок знання: фільософії і спеціяльних наук, за рік сума прочитаних книжок не переходить 300 томів.

Ця максимальна цифра торкається тільки спеціялістів. Знаємо щоправда завзятих читачів, які міняють у позичальнях щодня одну книжку, але це звичайно люди, які по році мало памятають зміст прочитаних книжок, часто забуваючи навіть заголовки та авторів. Зате коли пригадаємо, що великі літератури мають кількасот великих письменників, з яких даний фаховець мусить знати бодай по 2 томи з кожного то ясно стає, що при систематичних студіях треба повних кілька літ, щоб познайомитись з історією одної літератури.

Вже у школі учні вчаться користуватись підручниками, замісць читати самі твори. Це з літами стає звичкою і нема сумніву, що більшість людей оцінює письменника на підставі зовсім випадково прочитаних поодиноких творів, не знаючи всіх з тої самої доби свого життя, не відріжняючи важніших від підрядних і зовсім нехарктеристичних. Зате така знайомість літератури „з другої руки“ дає більшу самопевність як це буває найчастіше в усіх тих справах, які знаємо дуже поверховно.

Вчені, які мусять у своїх наукових студіях використовувати всі праці вже зроблені своїми попередниками і сучасниками, пишуть мало і рідко; сама підготова до одного твору забирає їм роки. Зате автори популярних повістей, які не потребують (як хибно собі це уявляють) нічого студіювати, можуть видавати річно по кілька томів. Але і тривкість таких творів не більша, як усе те, що заспокоює щоденні потреби.

Те саме буває і з читачами, які відвикають від лектури книжок тому, що суспільні умови не витворили в них такої потреби. Наш увесь річний літературний приріст можна прочитати за один вакаційний місяць. Та і такі читачі належать у нас до винятків. На підставі довголітньої статистики, яку ми переводили серед нашої інтелігенції, між представниками всіх її кляс, галицький інтелігент читає пересічно не більше як... 5 українських книжок! Хто не вірить, нехай перевірить цю цифру на собі самому, списавши свою лектуру за останні роки і зробить таку анкету серед своїх членів рідні, приятелів і добрих знайомих. Очевидячки до такої статистики не слід втягати такої лектури як календарі або книжечки, які кожний з нас читає випадково або принагідно, чекаючи в кабінеті дентиста чи їдучи у поїзді — байдуже, що попаде в руку: спрарвоздання з „Т-ва допомоги обідцілим інтелігентам або „Шерльок Гольмс у Львові“.

—o—

Поет живих масок.

СМЕРТЬ Л. ПІРАНДЕЛЛЯ.

Помер у 69. р. життя найбільший сучасний італійський письменник і один з найбільших драматургів сучасности — Люіджі Піранделльо. Уродився він 28. червня 1867 р. у сицилійському селі Джірґенті. До Риму приїхав уперше у 19. р. життя, де жив до 1891. р., після чого виїхав до Німеччини, де здав докторат фільософії в університеті в Бон. Вернувшись до Риму, був учителем у дівочій школі до 1923. р.

Почав він писати вірші; перша його збірка поезій називається „Радісна недуга“ у 1889., після цього видав поему „Великдень Геї“ 1891., та „Елегії знад Рену“. Італійський письменник, Люіджі Капуана, теж сицилієць, намовив його до прози і він написав у 1894. свою першу повість „Прогнана“, повну гіркого реалізму. Після другої повісти „Черга“ він почав писати короткі новелі. Легкість, з якою став новелістом, захотіла його надати їм спільний заголовок „Тисяча й один день“, у надії, що напише їх тисячу. Критика звернула увагу на його повість у 1904. „Покійний Матвій Паскаль“ — історію людини, яка прикинулась неживою і пробує почати нове життя в іншому середовищі, під іншою назвою. Із збірок його новель більше відомі „Двочола статуя“, та „Голе життя“, „Кохання без кохання“, „Коли він збожеволів“, „Глум смерти та життя“, „Білі та чорні“, „Терцети“. Від 1914. р. до 1926. р. дав нові томи новель „Пастка“, „Верхівець на місяці“, „Карнавал покійників“, „Ти смієшся“ і велику повість: „Один, ніхто і стотисяч“.

А проте світову славу придбав він собі як драматург. Песи почав писати щойно від 1917. р. Є їх чимало: „Інші мають рацію“, „Щіплення“, „Бережись Якове“, „Кожному своя правда“, „Насолода бути чесним“, „Гра з ролями“, „Але не поважно!“, „Людина, тварина і чеснота“, „Все на найкращій дорозі“, „Як раніше, але краще“, „Шість дієвих осіб шукає автора“, „Генрих IV.“, „Одягнути голих!“, „Життя, яке я тобі дав“, „Сицилійські цитрини“, „Обовязок лікаря“, „Кліші“, „Цвітка в устах“, „Патент“, „Шапка божевільного“, „Дві в одній“, „Дурень“, „При виході“, „І так і сяк“, „Приятелька жінок“. Це тільки частина пес Піранделля. Всі вони перейшли найбільші европейські сцени і перекладені на 15 мов.

У 1925. р. він заснував власний театр у Римі, граючи там узимі, а в літі обїздив Англію та Німеччину (де виставляв свої песи в 18 театрах) і грав у Парижі.

Спочатку песи Піранделля видавались занадто вигадані, „перефільософовані“, але публика, що сприймала їх, відчула в них щось нове, свіже, навіть сензаційне. Піранделльо мав своєрідний гумор, яким забарвлював трагічне відчування людського життя. Життя є оманою, але оманою необхідною. Людина не є тим, чим уявляє собі сама, ані зверхній світ не є поправді таким, як це кажуть нам наші враження. Коли хтось з нас несподівано відкриває, як виглядає „гола дійсність“ — приходить розчарування, часто і катастрофа.

Як бачимо в основі його творчости лежать деякі загальні фільософічні ідеї, які він привіз із своїх студій із Німеччини. Але ці ідеї він передає легко, на барвистих прикладах, з усмішкою майдрівного артиста. Більшість дієвих осіб у песах Піранделля це люди середньої кляси — урядовці, вчителі, сторожі. З їх дрібних трагедій він робить висновки про життя взагалі.

Хто хотів би шукати звязку його творчости з попереднім обновником театру — Ібсеном, той може звернути увагу, що всі ті підсвідомі і таємні стани, на які Ібсен тільки натякав, Піранделльо виводить у зовсім явній формі, як стани вже відомі, науково ствержені. А проте театр Піранделля повний нових натяків — на те життя, яке за кожним рогом вулиці чигає на нас із своїми злобними несподіванками. Люди в очах Піранделля подобають на трагічні ляльки, які вводить у рух злобний режисер. Найважче утекти людині від свого „я“; тимто в тих усіх випадках, де це „я“ затрачується у свідомости людини, як напр. коли людина через недугу (утрату памяти) забуває за своє минуле — життя починає до неї всміхатись усякими можливостями.

Найбільші трагедії людини мають своє джерело в її свідомости — і саме ці трагедії є віссю всіх драм Піранделля. Як людина втікає від себе і вертається до себе, це показує його театр.

Піранделльо, не зважаючи на свій вік, працював до останньої хвилини і його геній не ослаб. Давши 40 пес і 400 новель, він був невтомленим в організації театральних імпрез. У 1934. р. дістав він нагороду Нобеля і був членом італійської Академії.

м. р.

Степан Грабинський.

Цього місяця зійшов у могилу у Львові один з найоригінальніших польських письменників останньої доби — **Степан Грабинський.** Грабинський був українського роду і був іще українцем в V-ій гімназії у Львові, де я був його вчителем. Першорядний учень, присвятився він по матурі польоністиці та літературним студіям, а покінчивши їх почав буденну сіру учительську працю по учительських семинаріях і гімназіях; як передчасний емерит учитель VI. гімназії у Львові помер у 49 році життя, тяжко хорий від наймолодших літ на туберкульозу легенів і костей. Останні роки життя пережив Грабинський у Брюховичах коло Львова, на кілька літ перед смертю дістав літературну нагороду м. Львова та на жаль не мав уже фізичної спромоги використати її на виїзд за кордон, про що думав і мріяв. Людина дуже культурна і ніжна, Грабинський замкнений був у собі, доволі далеко і осторонь стояв від гуртків письменників.

Грабинський поринув цілим своїм єством у світ фантазії, подекуди навіть візії та окультизму; і з того дивного, нераз й жахливого світу брав сюжети до своїх новель та одинокої своєї драми. Усі його новелі, видані окремими збірками, як напр. „Демон руху“, „Божевільний подорожній“, „Тінь Вафомета“, „Пристрасть“, драма „Темні сили“, повість „Манастир і море“ та інші — це боротьба з темними силами підсвідомої людської душі, з законами якоїсь незглибної ананке, хоробливими візіями та песимістичними настроями. Та при тому автор все пробував усім своїм візіям і фантазіям дати психольоґічну основу так що розвязка кожної новелі є конче така, а не інша. Грабинський пробує довести елемент жахливости до крайности, а свої оповідання до трагічної розвязки, тому його лектура вимагає від читача сильних нервів, певного зрівноваження і супокою. Його сюжети незвичайно цікаві засновком і способом переведення, мова його новель взірцева. Може найкраща із збірок його новель, це „Демон руху“, збірка оповідань з переживань на залізниці; тут автор натякає на проблему тогосвітню т. зв. „другого зору“. Психольоґічно дуже глибока є новеля про роздвоєння особовости, доведена до крайности у проблемі проф. Челяви (в збірці „Божевільний подорожній“), а вже верхом жаху є коротенька історія пари дітей п. заг. „На горищі“. Єдина його триактова драма „Темні сили“, що йшла в Варшаві на сцені кільканадцять разів з великим успіхом, малює майстерно ролю сліпої долі та повести.

Грабинський заблис на овиді польської літератури як метеор і як метеор загас. Нехай-же тих кілька слів на могилі ніжної культурної людини буде памяткою від колишнього учителя та прихильника його таланту.

Д-р Вол. Левицький.

Хроніка.

ФРАНЦУСЬКІ НАГОРОДИ.

Позавчора призначили в Парижі одну з найважніших літературних нагород — нагороду Академії Ґонкурів. Дістав її Максанс Ван Дер Меерш за повість „Божа печать“. Його контркандидатами були: Роберт Брассіляк із своєю повістю „Торговець птахами“, Люї Франсіс із повістю „Сніг у Ґалаті“ і Трістан Малюре з повістю „Він був тільки людиною“. Кожний з цих контркандидатів дістав остаточно тільки по одному голосі, тоді як Меерш 7 голосів. Меерш уже минулого року був кандидатом до нагороди за повість „Інвазія 14“. Він уродився у 1907 р., скінчив права в Ліль і є адвокатом. Досі видав пять книжок. Його улюблені сюжети запозичені з життя Фляндрії.

Чільну нагороду ім. Теофраста Ренодо дістав Люї Арагон за повість „Гарні дільниці“.

Нагороду „Феміна“ дістала письменниця Люіза Ервіє за повість „Кров“. Вона є теж відомою маляркою.

Велику „міжсоюзницьку нагороду“ дістав Рене Ляпорт за повість „Листопадові лови“, де змальоване провінціональне життя. Автор мешканець Тулюзи і має за собою вже дві інші повісти.

АНГЛІЙСЬКІ ПРИПОВІДКИ.

У славному видавництві оксфордського університету вийшов „Словник англійських приповідок“ під редакцією В. Г. Сміта. Є там 10.000 приповідок.

СТОРІНКА БЕЗ ПОЛІТИКИ.

Користь і необхідність шифрованих знаків.

Всі вже знаємо, що підчас війни генеральні штаби і поодинокі шпигуни користуються шифрами або вигаданим письмом, щоб передавати „своїм" звістки, про які не повинен знати ворог. Неодну битву програли в останній війні тому, що противники зуміли вчас переловити і відчитати такі законспіровані телеграми. Міліони таких телеграм виходить щодня у світ від промисловців,купців і приватних осіб, які повідомляють одни одного про важні для них справи. Вони користуються шифрами, себто видуманими азбуками, щоб не всі могли ці телеграми розуміти. Та з другого боку, щоб могли їх розуміти адресати, на це істнують окремі великі книжки, в роді адресових книг, де можна знайти пояснення яких знаків уживають поодинокі великі фірми. Іде тут головно про скорочені знаки, щоб не платити багато за телеграму. Коли нпр. якась фірма хоче на торговельну пропозицію відповісти телеграфічно „Товар уже маємо, щодо нового дамо відповідь завтра, пришліть останні ціни найдальше понеділок" то замісць цих 12 слів вона може вжити умовлених заздалегідь скорочень, які зводяться до одного слова в роді „амбде" або „крсі". Кожній букві в такому слові чи відношенню тих букв відповідає окреме поняття.

Складні „ключі".

Але ті, що грають на біржі або ведуть великі інтереси не можуть рискувати, щоб хтось відчитував їх телеграми. Тоді вони укладають із своїми спільниками окремий „ключ", що складається з цілого ряду цифр. Поодиноким буквам азбуки відповідають тоді не поодинокі цифри, але одній букві кілька ріжних цифр і то за кожним разом в іншому порядку, ще й переплітані в ріжних місцях цифрами без значіння; ці цифри кореспондент вкладає у текст по вподобі, заглядаючи до приватних вказівок, тільки йому відомих. Хоч відгадати такі приватні „ключі" майже неможливо, все-ж є у світі геніяльні математики та комбінатори, які дуже складною системою дослідів шукають за розвязкою таких знаків і не раз їх відчитують. Англієць Е. Р. Мегсон, що сам придумує всякі таємні шифри, довгими роками при помочі 20 співробітників відчитував таку умовлену мову ріжних великих фірм. Він працює для британської адміраліції, яка в ріжних відступах часу зміняє приняту шифру.

Уже нині в Англії навіть приватні особи, щоб не платити багато за телеграми, купують собі книгу з шифрами, де є загальновживані скороти і при всяких нагодах пишуть одним-двома словами. Нпр. „Нвксрй" значить таким шифром: „Всі ми на кораблі бажаємо вам веселих Різдвяних свят і щасливого Нового Року". Економія часу, паперу і грошей величезна!

Якби ми могли в ґазеті користуватися такими шифрами, тоді замісць довгої статті моглиб написати кілька речень. Часу і паперу заощадилиб ми тоді на рік страшенне багато!

—o—

Як стати артистом?

Віденська сензація.

Недавно зголосився у відомому віденському театрі „Ін дер Йозефштад" невідомий мужчина Каспар Брандгофер, який заявив, що хоче дебютувати у новій песі „Панна Ельза" перерібці з відомого оповідання Шніцлера. Артист цього театру Антін Едтгофер, що мав грати головну ролю, був перетомлений, а відповідного партнера на його ролю не було. Брангофер представився як хлібороб, але вже на першій пробі дав докази такого таланту та такої сценічної рутини, що створена ним постать зєднала йому беззастережне признання. Критика та публика приняли його якнайприхильніше. Крім цього преса звернула на нього увагу з іншої причини: артист виступаючи на сцені з бородою, яку носив, відмовився рішуче зголити її до інших роль і у приватному житті хотів так само виглядати як на сцені.

Не минуло й тижня, як виявилось, що Каспар Брандгофер це прізвище придумане. Поліція ствердила, що Брандгофер жив у Відні від листопада 1935 до осени 1936 під прізвищем Каспара Альтенберга і далі, що це прізвище теж не його власне. Брандгофер узяв папери тотожности від одного управника майна, де жив на селі і підшився під його прізвище. Його дійсне прізвище — Лео Райс і він із професії актор. 15 літ тому дебютував він у „Нає Вінер Біне", пізніше виїхав до Німеччини і грав кілька замітніших роль у передових театрах. Від того часу всі про нього забули.

Штука вдалась і всім подобається.

Виявляється, що Райс шукав праці у своїй професії і не міг її найти. Після довгих і надаремних спроб, він рішив виступити як зовсім нова людина і чимось небуденним звернути на себе увагу. Тоді він придумав собі нову життєву ролю — провінціяльного тирольського селянина, що хоче попробувати щастя на сцені, бо відчуває в собі „іскру божу". Його штука вдалась. Навіть старі режисери та критики не підозрівали в ньому професійного актора.

Коли містифікація вийшла наверх, дирекція театру звернулась до професійної організації з доносом на Брандгофера. Актори зробили збори, на яких розбирали питання: чи вільно артистові вживати таких засобів і чи ці засоби не понижують їх професії? Більшість виправдала Лео Райса, з огляду на його мотиви: боротьба за істнування.

Віденська преса пише, що досі не було такого випадку в історії театру. Преса має подив для артиста, який зрікся своєї всієї минувшини, щоб як зовсім нова людина пробувати своїх сил на сцені.

Ґеніяльний комбінатор виграє в Монте-Карльо.

У Ніцці заарештували австрійського підданого Вільгельма Гана за недозволену рекляму, яку він поміщував у французьких часописах на Рівієрі від довгого часу. Рекляма ця була сензаційна, хоч подібна до сотні інших, на яку залюбки „летять" люди, що хотять поправити свою долю: „Чому ви програєте у рулетку? Я обраховую шанси вашої виграної на підставі звізд. Ви не потребуєте мені нічого платити. Пришліть точні дати свого уродження і дістанете від мене раду. Щойно тоді, коли виграєте, ви повинні переслати мені половину своєї виграни. Я ручу вам за успіх. Д-р Вільгельм Ган, психофренольоґ і астроном. Боліє, посте рестанте".

Аматори гри в рулетку — писали. І так ніхто з них не знав, чому має ставити на таке-то число, а не інше. Краще повірити у звізди, ніж студіювати всякі підручники із „неохибними системами", які продають аґенти перед касином гри. Краще порадитись астрольоґа, як шукати за горбуном, щоб перед входом до касина доторкнутись (на щастя) його горба або носити при собі заячу ніжку або пригадувати собі свої сни. І люди писали до д'ра Гана. З яким вислідом? Майже щодня приносила пошта д-рові Ганові з Монте-Карльо до сусіднього містечка Болє більші і менші суми щасливих, які виграли. Стіл д'ра Гана покривався горою листів і він відповідав на всі. Сам не грав ніколи, але допомагав до щастя іншим. Виходило, є людина, яка має свою систему правильної гри, коли тільки з неї живе — живе систематично і спокійно, якби справді дивилась по ночах на зорі. Але цей таємничий доктор не мав ані телескопів, ані не проводив безсонних ночей.

Одного дня один німецький комісар поліції зацікавлений оголошенням сам написав листа до д-ра Гана, подаючи потрібні дати. Він дістав відповідь, щоб точнісько в год. 3-ій дня 23-го жовтня при столі третім у великій салі касина поставив 5.000 франків на чорне поле. Коли „чорне" вийде справді, тоді нехай 2.500 фр. перешле як доказ вдячности астрольоґові. Інспектор послухав цієї ради, але... тільки в думці. Підійшов до стола в означеній хвилині і дивився, який був би вислід, якби він був поставив на „чорне". Кулька справді впала на „чорне", отже був би виграв! Але в тій самій хвилині, коли вже докоряв собі за брак довіря до астрольоґа, побачив якогось добродія, який сказав під носом „проклятий ворожбит". Той панок саме в тій самій хвилині поклав був 5.000 фр. на червоне поле. Щойно тоді поліційний аґент зрозумів та... емничого д'ра Гана: коли в тій самій хвилині дві особи ставили на „чорне" і „червоне" то одна з них напевне мусіла виграти. І половина цієї вигри це був дохід — астрольоґа. Система була правильна і д'р Ган вигравав на рулетці певніше, ніж сама управа касина. Тепер цього ґеніяльного астрольоґа заарештували. Коли він такий талановитий, то певне вдивляючись са... мотними ночами крізь вязничні ґрати у звізди придумає ще якийсь новий спосіб, як здобувати легковірність людську.

—o—

НЕГУС ВИПРОДУЄ СВОЇ СКАРБИ.

Б. абісинський цісар Гайле Селясіє рішив продати деякі свої мистецькі скарби. Продаж почнеться 21. ц. м. в Льондоні. Між предметами, що їх виставлять на продаж є багато срібла французької й англійської продукції, що негус вивіз із своєї палати в Гаррарі. Вага всього срібних дорогоцінностей 16.000 унцій. Крім цього на ліцитацію підуть ще й 24 підставки й ... лота, срібних монет, які уявляють собою ріжні сторони світа.

ДИВОГЛЯДИ.

МІЛІОН ЗАКОНІВ.

Один визначний американський правник узяв на себе неабияку працю: він переглянув усі закони поодиноких стейтів у Злучених Державах і нарахував їх — 1 міліон 156.644! Кожний стейт має право заводити власні закони, які стають наслідком розпорядків. З того виходить таке, що те, що у Ню-Йорку дозволене, у Тексасі може підлягати карі і навпаки. Закони вгадують нераз людей і звичаї свого краю. Нaприклад у Каліфорнії мусить кожна господиня виварювати свої стирочки до пороху під загрозою арешту. У Півд. Кароліні шериф може в кожній порі ввійти для контролі до приватної хати; є там закон, що подружі ліжка мусять бути віддалені один від одного бодай на дві стопи. У стейті Утаг карають брехунів: навіть брехня з конечности заводить громадянина до арешту. За дуже велику брехню можна посидіти навіть три роки. У 36 стейтах не вільно цілуватись прилюдно. Не вільно теж робити знайомства з жінками на вулиці, коли вони собі цього не жуть не бажати. Кожна жінка може такого зухвальця подати в суд і кара його не мине. При сотнях тисяч законів, навіть найкращі юристи не можуть у них розібратись. А горе чужинцеві, який приїжджає до такої чужої країни і ... нає своє життя від таких невинних річей, до яких звик у „старому світі", де нпр. брехня є одною з форм товариського життя.

СКРОМНА ЖІНКА З БОРОДОЮ.

У Льондоні померла у 69 р. життя Лвіза Е... ле, яка від 15-го року життя мала бороду. Всі цирки та варієте пропонували їй виступи, але вона завсіди відмовлялась. Вона соромилась своєї бороди, втікала від людей і жила так самотньо, що потрібні харчі ставили їй на порозі, де вона залишала гроші. Вона мала невеличкий капітал, з якого жила і не хотіла навіть показуватись рідним сестрам. Найдивніше те, що не хотіла з доби косметики зголити своєї бороди і може вона не вірила, чи це можливе.

САМ ПРОДОВЖУЄ СОБІ ВЯЗНИЦЮ

Льондонський злодій Кліфорд Віліямс відсидівши свою трьохлітню кару, звернувся з проханням до суду, щоб його залишили у вязниці ще на рік. Три роки не робив він нічого іншого як тільки зашивав поштові мішки; з таким вмінням, коли вийде на волю, не найде він роботи. А що знову красти не хоче, то хотів би за рік ще вчитись у вязниці якогось ремесла. Мешкання і харч дають задурно, за науку у вязниці теж не треба платити, отже... Льондонські судді мусять добре подумати над тим, щоб за таким прикладом не пішли інші, бо в добі безробіття і нужди може трапитись таке, що до дирекції вязниці почнуть люди писати прохання, щоб приймали їх.

Останні вісти.

ПРИСЯГА НОВОМУ КОРОЛЕВІ.

Перед палатою Сен Джемс витала товпа населення оваційно нового короля Юрія VI. Новий король пішов у адміральському однострою до престольної салі, де зібралась тайна королівська рада, льорди і найвищі достойники. Король засів на престолі та відібрав від присутніх присягу на вірність та зложив традиційну заяву.

В ЛЬОНДОНІ НЕ БУЛО 13 ХВИЛИН ТЕЛЕФОНІЧНОГО ПОЛУЧЕННЯ.

Льондон вичікував із великим зацікавленням радієвої промови б. короля Едварда. Про величезне зацікавлення свідчить факт, що від год. 21.55—22.08 не було в цілому Льондоні ні одного зголошення за телефонічним полученням. Такого випадку ще ніколи в Льондоні не було.

МІН. КОСЦЯЛКОВСЬКИЙ ВОЛИНСЬКИМ ВОЄВОДОЮ?

Вслід за поголосками про уступлення волинського воєводи Юзефського кружляють поголоски, що на його місце має прийти теперішній міністр суспільної опіки Косцялковський, а віцевоєводою мав би стати зпоміж діячів ВУО, мабуть Тимошенко.

НОВИНКИ.

— Магазин постелі **Р. Джала, Львів, Хорущини 5** (побіч кіна „Апольо") поручає ковдри, матраци, постелеве білля і ін. Переробляє ковдри по 4 зол., матраци по 6 зол. 1799 73-100

— **Ми певні**, що Ви були вповні вдоволені та гарно почували себе перечитуючи осінніми вечорами наш календар „Криниця" на рік 1937. Однак, чи подумали Ви, що за нього треба післати належність бляикетом П. К. О. ч. 504.060 з дописком „Кр. 1937".

— З нагоди імянин Вп. Панів Директорів „Маслосоюзу" Андріїв, службовики „Маслосоюзу" складають квоту зол. 120.— на доброДійні цілі, а саме: зол. 60.— на Кружок „Р. Школи" ім. Б. Грінченка і зол. 60.— на організаційну працю Краевого Лещетарського Клюбу у Львові. 3263

— **Театр ім. І. Тобілевича у Львові.** Від 19-го до 21-го ц. м. дасть у Львові чотири вистави трупа нашого відомого театру в салі театру „Ріжнородностей". У програмі є теж новинка: „Шаріка", музична комедія Барнича. Вже сама назва цієї оперетки розбудить у неодному гарні спомини з воєнних днів.

— **„Наталка Полтавка" у Стрию** невідкличко у вівторок 15-го ц. м. — з незміненою львівською обсадою роль.

— **Зимові ферії у школах.** Кураторія львівської шкільної округи вислала до шкільних управ та інспекторів такий обіжник: Зимові ферії тревають згідно з § 4 розпорядку міністерства освіти з 4. травня 1935 р. від дня 23. грудня до дня 9. січня включно. Цього року з огляду на те, що на день 10. січня припадає неділя, наука розпічнеться 11. січня 1937 р. Для молоді, що святкує Різдво в греко-кат. обряді у всіх школах з огляду на врочисте свято тогож обряду, що припадає в дні 22. грудня ц. р., зимові ферії розпічнуться в понеділок, 21. грудня після останньої шкільної лекції і тревагимуть до 10. січня 1937 р. включно. Молоді гр.-кат. обряду слід видати шкільні свідоцтва за перший шкільний піврік після лекцій в дні 21. грудня ц. р.

— **Музичний Інститут ім. Лисенка в Перемишлі.** Перед роком шкільна влада поділила усі музичні школи на три групи А, В і С, даючи першій групі повні права, другій і третій менші. Зпоміж музичних шкіл на терені Сх. Галичини дістали групу А тільки три (Муз. Інст. ім. Лисенка у Львові, Консерваторія П. Т. М. у Львові і Консерваторія у Станиславові). З інших шкіл деякі, в цьому і перемиський Інститут, старалися дістати повні права прилюдних шкіл. У звязку з цим відбулася в травні ц. р. візитація перемиських музичних шкіл делеґатом міністерства віроісповідань і освіти. У вислідї цієї візитації рішенням міністерства з 12. жовтня ц. р., яке увійшло в життя з кінцем листопада, Муз. Інститут ім. Лисенка в Перемишлі зачислено до групи „А" шкіл із правами прилюдности. Це тим більший осяг нашої школи, коли зважимо, що в Перемишлі на всіх 11 музичних шкіл одержали згадані права тільки дві.

— **Остаточна ліквідація колишнього Краевого Виділу.** Центральна влада приготовила проект остаточної ліквідації Тимчасового Самоврядного Виділу у Львові, що прийшов на місце колишнього Краевого Виділу. Всі його атрибуції будуть перекзані міністерству внутрішніх справ, міністерству суспільної опіки та відповідним воєводам.

— **Поліціянтки дістали зброю.** Головний комендант державної поліції в Польщі видав розпорядок про озброєння мундурованих поліціянток. Всі поліціянтки дістають автоматичні револьвери, щоб успішніше могли сповняти своє завдання.

— **Хто є автором Рацлавіцької Панорами?** Відомий польський маляр-баталіст Войтіх Коссак, який саме тепер виставляє у Львові свої твори, заявив, що автором повної композиції т. зв. Рацлавіцької Панорами є він, а не пок. Ян Стика, який неправно признавався до авторства панорами. Стика був лиш — так каже Коссак — ініціятором цієї панорами. Ця заява має посмак сензації, бо спір щодо авторства панорами ведеться від давна і годі було ясно означити, хто є справжнім автором панорами.

— **Краева хроніка.** В реставрації Гарамбури в Калуші хтось стрілив крізь вікно до Михайла Охоровича, що грав у білярд, і вбив його на місці. — На дім Соломона Юнґермана в Рожнітові пов. Долина напали в ночі два грабіжники і стероризувавши домівників, забрали укриті в ліжку 800 долярів та 1.660 зол. — В лісі в Ясені долинського повіту знайшли в дуплі дерева тіло Миколи Вірсти, що укривався там і згинув з голоду, убивши в часі суперечки сокирою свою 19-літню неправесну доньку. — У Кристинополі пов. Сокаль знайшли убитого у своїм мешканні 74-літнього Маркуса Наймана. Стверджено брак готівки 50 зол. та деяких річей. — У Вислобоках пов. Львів тяжко побито господаря Дмитра Пшика, який помер небавом у львівському шпиталі. Арештовано його жінку та сина, що побили його у сварці за маєток. — Управа збірної громади в Петликівцях Старих побудувала новий міст на Стрипі, коштом 12.000 зол. Місцеве населення працювало даром. — Поліція в Підзвіринцях пов. Рудки попала на слід шайки конокрадів, яка ціле літо крала в повіті коні. Арештували 3 конокрадів і відставили їх до городського суду в Комарні. — До золочівської церкви дав себе замкнути на ніч злодій, який украв ріжні девоціоналії вартости к. 100 зол.

— **Арештування у Станиславові.** З наказу слідчої влади у Станиславові арештовано б. директора міської каси ощадности, Леона Зьобровського, що від довшого часу лежав хорий у ліжку. Арештованого перевезли до вязничного шпиталю. Арештовано теж б. урядовця тієї каси, Рахміля Вайсберга і відвезено до вязниці. Все те у звязку з грошевими зловживаннями.

— **Нові вписи у варшавському університеті.** Міністер освіти Свентославський розпорядив нові вписи студентів варшавського університету, причому теольоґічні студії розпочалися з днем 12. ц. м., отворення інших виділів визначено на 1. січня. Хто був записаний на академічний рік 1936/37, звільнений від нових вписових оплат.

— **Бурхлива демонстрація в театрі.** В часі виступу театральної трупи „Цирулік Варшавський" в міському театрі в Сосновці, де грали штуку „Каріера Альфи Омеги", згасло світло а з галєрії посипався град гнилих яєць. Багато яєць замісць на сцену впало на публику, яка почала з поспіхом покидати салю. Поліція арештувала кільканацять демонстрантів. На галєрії знайшли ще великий запас гнилих яєць. Демонстрацію влаштували польські ендеки проти двох авторів штуки, жидів. Вистава відбулася пів години пізніше для публики, в якій переважали жиди.

— **Продав чужий дім.** Від власника камениці при вул. Торговій у Варшаві, Набана Шпільмана, винаймив як субльокатор одну кімнату якийсь Леон Гартман. Опісля оголосив у газетах оповістку, що задумує продати дім, подаючи годину принять в часі, коли Шпільмана не було дома. Представляючись за власника дому він переговорював з клієнтами і вкінці продав чужий дім за 50.000 зол. готівкою та 100.000 зол. векслями. Одержавши гроші, Гартман не пішов уже до нотаря підписати контракт купна і продажі а щез без сліду.

Дописи.

СТАНИСЛАВІВ.

Гостина хору Д. Котка. Минулого понеділка дав один концерт у салі „Сокола" мужеський хор під управою Д. Котка. В порівнанні з виступом у серпні д. р. хор зробив великий поступ. З виконаних пісень найбільше подобались публиці „Лірники" (Демуцький-Котко) і „Через поле широкее" (Котко). Публика приняла хор дуже тепло і не скоро пустила його з естради: „на біс" мусів хор співати дві пісні. Моглоб бути публики більше, якби це була неділя або свято.

З життя станиславівських студентів. Минулого тижня відбулись загальні збори „студентської секції", на яких вибрано новий виділ у такому складі: Сеньчук — голова, Приймак — секретар і Солуківна О. — скарбник. Віримо, що новий виділ секції постарається вплинути на своїх членів, щоб вони більше цікавились культурним і освітним життям (головно по передмістях) і що новий виділ зможе піднести секцію до того значіння, яке вона мала колись у Станиславові.

День „Просвіти" у Станиславові. Згідно з вказівками матірного Т-ва обходили всі читальні на передмістях нашого міста 68-ліття „Просвіти" дня 8. п. м. Усі читальні відбули того дня концерти чи святочні сходини. Зате місто, інтелігенція 68-ліття „Просвіти" нічим не вшанувала, нічим не доказала зрозуміння ваги цієї дати. Сумно і прикро!

Кнігинин-Бельведер улаштував святочні сходини на яких м-р М. Світлий відчитав відповідний реферат, підкреслюючи зокрема велике значіння книжки в освітньому рості народу. Присутніх 40 осіб, між якими переважала молодь.

Кнігинин-місто уладив концерт на програму якого склались: бадьора промова м-ра Л. Крушельницького, декламації двох хлопців Бриндзея та Савяка, чотири пісні у виконанні муж. хору „Думка" й інсценізація, в якій взяли участь Бриндзей, Савяк, Влашинівна та Савяківна Надя. Приготовила інсценізацію рухлива місцева діячка п. Петринівна. Уся програма була добре виконана і залишила гарне враження. При цій нагоді слід підкреслити, що читальня на Кнігинині-Місті дуже гарно розвивається, доказом чого є новозбудований гарний будинок з обширною театральною салею. Провід читальні нарікає на недостачу інтелігентних рук до праці. Тимчасом на Кнігинині є люди, які моглиб багато доброго для читальні зробити, але лінивство та байдужість відтягають їх від корисної праці. Можеб так студенти заглянули до читальні!

Кнігинин-Гірка відбув святочні сходини, на яких п. Попель виголосив змістовний реферат.

Кнігинин-Кольонія влаштувала теж святочні сходини, на яких п. Березовський виголосив реферат про завдання та значіння „Просвіти".

З життя „Р. Ш.". Мин. четверга відбулася вистава казки „Червона шапочка", що її відіграла молодь з народньої школи „Р. Ш." ім. М. Шашкевича. Вистава пройшла з успіхом і залишила на численно зібраній „нашій найменшій" публиці гарне та помітне враження.

Б. Л.

ВІДГУКИ ДНЯ.

На Св. Андрея.

Десь там на далеких, засніжених — пардон, нема снігу! — на далеких незасніжених селах святкують нині святого Андрея. (Таки Андрея, не Андрія, так як Миколая, а не Миколи!).

Збираються дівчата в хаті якоїсь баби Палашки чи Юстини (найліпше вдова — бездітна, безгрішна, а з просторою хатою!) Нароблять галушок, кожна галушка для одної дівчини і кличуть пса до хати.

Хлопський пес, як відомо, все має апетит, а на Андрея — просто вовчий. Вскакує прожогом у хату і зразу кидається на галушки. Котру галушку швидше вхопить — та дівчина вийде швидше замуж.

А потім ідуть на двір тарахкати ложками. Звідки на тарахкіт собака забреше — звідти старости прийдуть.

Перетягають і шнур через дорогу, щоб хлопці-молодці спотикалися на ньому. А сами мерзнуть поховані за плотом, чи деревами і ждуть на прохожих.

На кінці баба Палашка виливає віск для кожної. Кому вийде шлюбний віночок, кому хрест, кому... колиска. Тремтять дівчата, бо віск на Андрея правду каже. Але баба Палашка, коли розумна, то обертає вилитий віск так, що все добре виходить.

Гарні, веселі звичаї. На жаль, не приймаються в місті, хоч кожний комітет, кожного року і в кожнім нашім місті рекламує перед св. Андреєм: „Виливання воску і тим подібні несподіванки".

Виливання воску відбувається так, що напсують досить матеріялу, зібють миску і розлиють воду. А „тим подібні несподіванки" — це бридж, ремі і „стук".

Питався я людей чому воно так?

Відповідали ріжно, а цього року так:

1) Наварили ми таких галушок, що жаден пес не їв би, хіба кандидат на скаженого.

2) Перетягати шнурів на Андрея не треба, бо ми маємо заедно перетягнені коло кожної інституції, установи, навіть коло приватної хати — шнур через дорогу, а в вікні цікаве око: „Ануї Хто черговий? Коли так „він", чортиб його побрали!"...

3) А тарахкання ложками!...

Затарахкаєш — пси може й забрешуть, але як прийде який староста, то хіба... повітовий. Ще готово вийти з цього політикум — мовляв: показуємо, що голодні — отже протестуємо проти кольонізації.

4) Виливання воску повинно бути в містах просто заборонене. Не всюди є спритна ворожка, щоб могла на випадок чого обернути віск хвостом. А то почнуть нам виливати віск і малювати одному хрест, другому довгі вуха, третьому фігу з маком, четвертому дулю. Може з цього вийти Бог зна що. Тим більше, що зачнеться від ріжних достойників...

Тому ліпше, коли й цього року обійдеться, наприклад у Львові, андреївський вечір як звичайно: Виливання воску... без виливання, „і тим подібні несподіванки" — без несподіванок.

Галактіон Чіпка.

ТОВСТЕЧЧИНА.

Кооперативно-господарський курс у Товстім, який уладила філія „Сільського Господаря" і П. С. К. Борщів, відбувся від 10. до 28. п. м. Викладали інж. Кушей, П. Скалецький, коопер. Целкий, І. Рогожинський й Роман Коцик. Курсантів 17, самі селянські хлопці зі сусідних сіл.

Ціни палива подорожіли на 50%. Недостача палива дається дошкульно відчувати у нашому безлісному повіті. З цього скористали власники лісів, а ще більше лісові підприємці жиди, які обеднавшись в одну спілку піднесли сильно ціни. Цього року в початком зими, лісовий „картель" бере на 50% вищі ціни за опал, віж минулими роками. Що на це влада?

о. М. Пастушенко відійшов. Нарешті духовна влада забрала з Хмелеви о. М. Пастушенка, адміністратора парохії, відомого зі своїх „подвигів". З нетаєною радістю, попрощали його парохіяни.

Низькі ціни для плянтаторів тютюну. Цього року дуже лихо платила управа тютюневого заведення в Ягольниці за тютюн, хоч якість тютюневого сирівця була куди краща. Крім того кожному плянтаторові обтягали з цієї нужденної заплати, пересічно 50—150 зол. за ціле літо тяжкої праці і чверть морга землі, ще по кілька золотих на ріжні ціли. Також впихали по дуже високих цінах безвартісні щепи. Селяни пояснюють собі, що цього року нема виборів до сойму бо у противному випадку поведінка державної установи була інша. Вона напевно не збільшить ні довіря ні не зможе злагіднити господарської скрути на селі. Селяни знеохочені минулорічною заплатою за тютюн, позасаджували більше і цього року понесли великі втрати.

—o—

Спорт.

ВІДКРИТТЯ НОВОЇ ДОМІВКИ С. Т. „УКРАЇНА".

В пятницю 11. п. м. в 7. год. веч. відбулось отворення нової домівки С. Т. „Україна", що складається з трьох просторих, гарних кімнат і кухні при вул. Сапіги ч. 49.

В новій домівці зібрались усі змагуни і члени Т-ва та представники української преси — приблизно 125 осіб. Отворив нову домівку коротким словом голова Т-ва дир. Нагірний і віддав голос заступникові голови дир. Левицькому, який поклав найбільше праці й заслуг для придбання нової домівки. Дир. Левицький згадав кількома словами всі невигоди України, яка мусіла довгі часи тинятись кутом по чужих домівках, так що нераз навіть виділ не мав де відбувати своїх засідань. Розбудова Т-ва і спортової діяльности вимагали конче окремої домівки і приміщення для спортової молоді, яка горнеться щораз більше до Товариства.

Після цієї промови м-р Воробець В. передав дир. Левицькому прегарно оправлений у шкірі альбом України, як доказ вдячности всіх змагунів. З черги представник нашої редакції зложив на руки дир. Левицького побажання дальшого розвитку Т-ва та світлих успіхів у спортовій праці. Такі самі побажання зложили також представники інших часописів.

На закінчення висвітлив дир. Левицький кілька фільмових картин з цьогорічних змагань України.

До пізнього вечора гамірно й весело було в новій домівці України, де всі члени будуть мати відповідну розривку та спортову опіку.

СПОРТОВІ НОВИННИ.

Мадярщина — Голяндія 1:0. Мадярська репрезентаційна дружина, яка грала в Англії та Ірландії, розіграла ще по дорові змагання з Голяндією у Ротердамі. Перемогла Мадярщина, хоч грала в ослабленому складі.

В неділю відбудеться в Генуї меч Італія — Чехословаччина і в Парижі Франція — Югославія.

—o—

Нові книжки й журнали.

НАША ШКОЛА, педагогічний часопис. Ужгород жовтень 1936. Р. II. Ч. 8.

На кутю для українських безробітних.

Громадяни!

Збликається Свят-Вечір. Ви з рідною засядете до святочного стола і хоч скромно, та все таки поділитесь просфорою.

У Львові тисячі українських безробітних без даху над головою, голодних та босих. На їхній нужді жирують різні посторонні, ворожі українському народові сили. Лише зорганізована акція цілого українського громадянства зможе вдержати наступ людово-фронтівських приблуд на душу українського робітника.

Громадяни! Цілі роки українські безробітні святкують свята в зимних, вогких і темних сутеринах, по вугольних та інших норах-землянках. Ці люди не можуть відчувати святочного настрою. До їх душі не долітає найпінніша пісня „Бог Предвічний", хоч у Свят-Вечір по цілій Українській Землі лунає пісня-коляда.

Громадяни! Подбайте, щоб і українські безробітні у цей вечір могли заспівати при спільному столі „Бог Предвічний".

Комітет Допомоги Безробітним організує спільну вечеру для українських безробітних. Зложіть на кутю для українських безробітних! Ласкаві датки просимо складати на адресу: Т-во „Сила", Львів, вул. Красіцьких 17/I.

КОМІТЕТ ДОПОМОГИ БЕЗРОБІТНИМ:
Ю. Петречко, Ю. Марчак'івна. Члени: М. Соболь, В. Кашуба, М. Мригліт.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Український Нар. Театр ім. Тобілевича.

СОКАЛЬ:
13. XII. Лев з Абісинії.
14. XII. Інваліди.
15. XII. Шаріка — премієра.
УГРИНІВ: Неділя 13. XII. поп. Інваліди.
КАМІНКА СТРУМИЛОВА:
16. XII. Циганський барон.
17. XII. Муж двох жінок.
18. XII. Шаріка.
ЛЬВІВ: Саля Театру Різнородностей Нар. Дім, вул. Рутовського 22.
Субота 19. XII. 7.30 веч. Шаріка.
Неділя 20. XII. 3. попол. Вій.
Неділя 20. XII. 7.30 веч. Циганський барон.
Понеділок 21. XII. 7.30 веч. Інваліди.
Білети вже можна діставати в ресторані п. Дружбляка, Ринок ч. 40, тел. 275-27.

Український Мол. Театр „Заграва" під арт. пров. В. Блавацького.

ЖУРАВНО:
13. XII. Голгота.
ХОДОРІВ:
14. XII. **„Камо грядеши?"** I. ч. Вініцій і Лігія.
15. XII. II. ч. Смерть Нерона.
З Ходорова театр загостить до Рогатина.

Великий Театр:

Неділя, 13. XII. год. 3.30 попол. Ціни найнижчі. „Пігмаліон".
Неділя, 13. XII. год. 7.30 веч. „Карамелька".
Понеділок, 14. XII. год. 7.30 веч. „Гассан і його Золота Дорога до Самарканду".
Вівторок, 15. XII. год. 8.15 веч. III. Симфонічний концерт.

Кіна.

АПОЛЬО: „Чардаш — Токай — Компанія".
АТЛЯНТИК: „Пімста Джона Ельмена" з Борисом Карловим.
ВАНДА: „Давид Коперфільд", „Генерал Ченг".
ҐРАЖИНА: „Сеньоріта в масці", „Молочна дорога".
КАСІНО: „Я невинний".
КОПЕРНИК: „Антін Адверз".
КОЛІСЕЙ: „Бастер Кітон у кабінеті" „Мальована заслона".
МАРУСЕНЬКА: „Антін Адверз".
МЕТРО: „Петербурські ночі", „Навіщо працювати" (Флип і Флап).
МІРАЖ: „Любощі" (на осн. Шніцлера).
МУЗА: „Пастер", Пауль Муні.
ПАКС: „Їх екселенція шофер".
ПАЛЯС: „Жайворонок" (на осн. Легара) з Мартою Еґерт.
ПАН: „Вірли на припоні", „Веселе шаління".
РАЙ: „Малі жіночки".
СВІТ: „Малі жіночки" з Катериною Гепберн.
СТИЛЕВІ: „Почалося від цілунку", ревія „Ходи на одного".
ТОН: „Генерал Суттер".
УТІХА: „Великий чародій" і ревія.
ХИМЕРА: „Блакитна парада".

ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Неділя, 13. грудня 1936.

Відень (506,8) 11.45 Симф. концерт, 13.00 Розр. концерт, 15.40 Камер. музика, 16.30 „Різдво Христове" орат. Баха, 17.35 Варвні мельодії, орх., **Братислава** (298,8) 16.50 „Преціоза" ром. оп. Вебера, **Прага** (470,2) 9.30 Сальон. квартет, 20.45 Галевий концерт, орх., солісти, **Париж** (1648) 16.00 Сп. ресіталь, 16.30 Фортепіян, 16.45 Концерт гавайської орхестри, 18.00 Легка музика, **Білгород** (437,3) 17.00 Нар. музика, 18.15 Танкова музика, **Берлін** (356,7) 10.30 Музика, 22.00 Концерт військової орх., **Кеніґсвустергаузен** (1571) 9.00 Безжурний поранок, 17.10 Концерт бажань, **Мінхен** (405,4)) 9.30 Сучасна фортеп. музика, 10.30 Вок. авдиція, 12.00 Військова орх., 18.00 Веселі образки, 20.00 Концерт, **Будапешт** (549,5) 12.30 Концерт оп. орх., 15.50 Сальон. музика, 19.30 Циг. музика, 21.40 Сальон. квінтет, **Мілано** (368,6) 12.20 Скрипка, фортепіян, 13.45, 22.30 Орх. концерт, **Рим** (420,8) 13.15 Вес. авд., 17.00 Симф. концерт, 21.00 „Фальстаф" оп. Вердія.

Понеділок, 14. грудня 1936.

Відень (506.8) 12.20 Розр. концерт, 17.15 Пісні на сопран, клярнет і форт., 17.35 Соната на віольонч., форт. Ф. Керн, 18.10 Давні нім. святочні пісні, 20.00 Австр. коляди, хор, солісти, 21.00 Італ. нар. музика, 22.00 Віольонч. ресіталь Ст. Обера, **Кошиці** (259,1) 18.00 Для Закарпаття **Прага** (470,2) 12.35 Концерт, 17.35 Форт. 18.25 Вільнерові твори, Свобода спів, Композитор (форт.), 20.55 Симф. концерт, 22.15 Скрипка, **Париж** (1648) 12.00, 13.15, 14.00 Концерт, 15.30 Театр Улиц, 21.45 Камер. музика, **Білгород** (437,3) 17.20 Нар. пісні, 17.45 Концерт, 20.00 Опера. **Берлін** (356,7) 14.14 Розр. музика, 17.00 Пісні до слів Ленса, солісти, 19.51 Сюїта на скр. і форт. Регера, 21.00 Легка й танк. музика, 16.00 Музика, **Мінхен** (405,4) 8.30 Розр. музика, 16.30 Солісти. 19.20 Солісти: баритон, фортепіян, 20.10 Великий муз. вечір, **Будапешт** (549,5) 12.05 Циганські нар. пісні в супр. циг. орх., 20.40 Концерт оп. орх., **Мілано** (368,6) 11.30 Легка музика, 21.00 Італ. нар. мельодії, **Рим** (420,8) 12.40 Розр. музика, 20.40 Скрипка.

Вівторок, 15. грудня 1936.

Відень (506,8) 12.00, 18.10 Концерт. 17.30 Оп. пісні та дуети (Вайншенкер сопр. Отерена барит.), 20.10 „Цвіль і волк", розр. концерт, 22.20 Квартет цімоль Бетовена, **Кошиці** (259,1) 17.30 Словацькі нар. пісні, **Прага** (470,1) 17.30 Квінтет а-моль Новака, 21.00 „Мідяний їздець" драм. поема Пушкіна з муз. Мотра. 22.15 Англ. коляди, спів, музика **Париж (1648)** 12.00, 13.15 Концерт, 17.00 Вок.-муз. концерт, 21.45 Вечір пісенькарів, **Білгород** (437,3) 17.20 Орх. концерт, 18.05, 20.25 Нар. пісні, 18.35 Нар. музика, **Берлін** (356,7) 11.00, 16.30 Концерт сол., **Кеніґсвустергаузен** (1571) 14.00, 16.00 Музика, 15.45 Моцартові та Шубертові пісні, 18.00 Нім. пісні у вик. квартету. 21.40 „Макбет" симф. поема Р. Штравса. **Мінхен** (405,4) 16.50 „Ді шарманте Цофе" авд. з часів Моцарта, 18.000 Кабарет, **22.30** Орх. концерт, **Будапешт** (549,5) 13.30 Скрипка, форт., 18.30 Сольо на тароґато, 19.30 „Фіделіо" оп. Бетовена. 22.15 Циг. музика, **Мілано** (368,6) 11.30 Легка музика, 17.15 Танк. музика, 21.00 „Нерон" оп. Масканія. **Рим** (420,8) 12.40 Орх. концерт, 17.15 Фортепіян, скрипка. 19.00 Розр. музика, 20.40 Симф. концерт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя, 13. грудня 1936.

8.00 Сигнал часу, 8.03 Хліборобська газетка, 8.18 Музика з гр. пл., 8.25 Багато й дешево, 8.40 Бльок: Шепіт цвітів, гр. пл., 8.45 Програма на днині, 8.50 Ранішній денник, 9.00 У 350-літти смерти кор. Ст. Баторія, 11.20 Фрагмент свята з нагоди XV. заг. польського тижня катол. молоді; промови, хор, 11.50 Музика з гр. пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Розр. концерт, сестри Бурські, пісоньки, гармонійка, орх.; у перерві ок. год. 13.00 Театр. огляд, 14.00 Отворення виставки пропаганди овочів, 14.15 Моє звірятко, оповідання для дітей, 14.30 Нар. музика в вик. капелі, 15.30 Для села: Лапова піхота, Огляд ринків рільних продуктів, 16.00 Реклям. концерт, 16.15 Мельодії зі звукових фільмів, гр. пл., 16.30 „Брехун" комедія Ігн. Красіцького (фрагм.), 17.00 Симф. концерт, орх., форт.; у перерві ок. год. 17.55 Актуальна гутірка, 19.00 Найновіша польська повість, 19.15 Мішаний концерт: Ірина Данек фортепіян, **Ром. Прокопович бас (у програмі: Вербицький, арія з оп. „Підгіряни" („Моє поле"), Нат. Вахнянин: арія з оп. „Купало"**, 19.45 Літер. хвилини: Переклади з Г. Гайнего. **20.00 Дальша частина мішаного концерту: Я. Лопатинський: Арія з оп. „Еней на мандрівці", арія з оп. „Казка снель" вікоп. Ром. Прокопович**, 20.20, 20.35 Спортові вістки, 20.40 Політ. огляд, 20.50 Вечірній денник, 21.00 На веселій львівській хвилі, 21.30 Арії та пісні французьких і італійських композиторів у вик. Я. Волінського (тенор) у супр. форт., 22.00 „Сигнали" муз. репортаж, 22.30 Танкова музика з гр. пл.

Понеділок, 14. грудня 1936.

6.30 Ранішня авдиція, 7.25 Програма на днині, 7.30 Трохи інформацій, 7.35 Легка музика з гр. пл., 8.00 Авдиція для школи, 11.30 Для старших дітей: „Суходолами та морями", Музика з гр. пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 З французької музики, концерт секстету, 12.40 Полуднев. денник, 12.50 Насамперед упорядкуймо село, гутірка, 14.30 Концерт бажань, 15.00 Господарські вістки, 15.15 Рекламовий концерт, 15.30 Львівські біжучі вістки, 15.35 Весела пісонька з гр. пл., 15.55 Апель Ліги охорони звірят, 16.00 Ревелерси з гр. пл., 16.15 Куток мови, 16.30 Концерт військ. орх., 17.00 Участь Польщі в дипльоматії, 17.15 Пів чорної і пісоньки, легкий концерт із конферансіером, хор, форт., 17.50 Що дієтьсл в калюжі, 18.00 Актуальна гутірка, 18.10, 18.15 Спортові вістки, 18.20 Пісня мандрівника, гр. пл., 18.40 Село Ковлі росте, 18.50 Про зарядкування господарством, 19.30 Форт. ресіталь Белі Бартока, 20.00 Мала орхестра, спів, 20.45 Вечірній денник, 20.55 Актуальна гутірка, 21.00 Театр Улиц (Франція): „Гостина в Гетого" Ронція, 21.30 Спів. ресіталь, Гельмі Айнер сопр., форт., 22.00 Симф. концерт; у перерві в год. 22.55 Останні вістки, 23.00 Танкова музика з гр. пл.

Вівторок, 15. грудня 1936.

6.30 Ранішня авдиція, 7.25 Програма на днині, 7.30 Трохи інформацій, 7.35 Легка музика з гр. пл., 8.00 Авдиція для школи, 11.30 Для молодших дітей: „Кожушина св. Миколая", 11.57 Сигнал часу, 12.03 З великої естради: Крайслер, Ретберг, гр. пл., 12.40 Полудневий денник, 12.50 Які небезпеки грозять засівам у зимі, 14.30 Концерт бажань, 15.00 Господарські вістки, 15.15 Рекламовий концерт, 15.30 Львівські біжучі вістки, 15.35 Легка музика з гр. пл., 15.50 Нові книжки для дітей, 16.00 І. Кепура, гр. пл. 16.15 Скринька ПКО, 16.30 Пів години погідної музики, орх., 17.00 Говорена повість: „Будні пп. Ковальських", 17.15 Сп. ресіталь, Вальборга Ляндберга в супр. форт., 17.30 Монольоґ, 18.00 Актуальна гутірка, 18.10 Спорт у містах і містечках, 18.20 Оперкові арії, гр. пл., 18.35 Волоцюга з божої ласки (У 20-ліття смерти Джека Льондона), 18.50 Актуальна гутірка, 19.00 Чи прилюдні роботи оплачуються госп. і сусп., діялог, 19.20 Концерт орх., 20.00 Гутірка музика зі слухачем радія, 20.15 Симф. концерт: симф. орх., скрипка; у перерві ок. 21.00 Веч. денник, Актуальна гутірка, 22.30 Забуті письменники, літер. нарис, 22.45 Танкова музика: у перерві в год. 22.55 Останні вістки.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Купно — продажа: Бельґи бельґ. 89.83, 89.40, Дол. американські 5.31.50—5.28.50, долари канад. 5.31 — 5.28, Фльор. гол. 289.60 — 287.90. Франки фр. 24.82—24.68, Франки швайцарські 122.25—121.45, Фунти англ. 26.09—25.93, Гульд. данц. 100.20 — 99.80, Кор. ч. 17.80—17.40, Кор. дан. 116.44—115.60, Кор. норв. 131.08 — 130.10, Кор. шв. 134.53 — 133.55, Ліри італ. 25.20 — 24.70, Марки фінл. 11.32 11.00, Марки нім. 130 — 125, Шил. австр. 95.00—93.00. Марки нім. срібні 140 —135.

Акції.

Банк Польський 106.50, 107, Ліпьпоп 13.25, Цукор 28, Островець 24, Стараховичі 32.26, 32.50.

Папери.

3 інвест. 1. ем. 66.25, 2. ем. 65, серії 78.50, 5 конв. 51, 50.50, 4 прем. дол. 47.25. 47.15, 7 стаб. 465, купон 78.27.

Заставні листи.

5 прц. Л. З. Б. Г. 51—53, 4 прц. Л. З. БГ 41.50—44. 4 прц. ТКЗ. 42—45, 4 і пів прц. ТКЗ. 46—49, 4 прц. БҐК. 60—65, 4 і пів прц. БҐК. 61—64. 4 і пів прц. Л. З. Бк Гіп. 44—46.

Доларівка 46 — 48, 3 інвест. 1. ем. 65—67, 3 інвест. 2 ем. 65—66.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що від дня 12. грудня п. р. кооперативам платив за: льоко Львів.

1 кг. масла десерового бльок. без опакування	3.00 зол
1 кг. масла десер. бочкового включно з бочк. опакуванням	3.00 „
1 кг. масла експорт. включно з експортовим опакуванням	3.05 „
1 л. молока	0.17 „
1 к. яєць	5.10—5.20 „

Тенденція на всі артикули слаба.

ПТИЦЯ.

Маслосоюз повідомляє, що в дни 12. XII. ц. р. платив своїм доставцям за 1 кг. живої птиці. льоко подвіря птахомасарні „М. С." у Львові, (пл. Більчевського ч. 3) такі ціни:

Індички І. кл., добре умясневі, повногруді	1.15 зол.
Індики І. кл., добре умясневі, повногруді	1.00 „
Курята І. кл. біло й жовтоніжки, без острішок, до ваги 1.60 кг.	1.00 „
Кури І. кл., товсті, без остріг, без запику на ногах, щойно від 1.80 кг вгору	0.90 „
Качки товщені І. кл. щойно від 1.80 кг. вгору	1.00 „

Слабших сортів від вище поданих, не прийме.

ОПОВІСТКИ.

Рада агр.-техн. Т-ва „Праця" ім. Ів. Левинського повідомляє оцим, що в неділю дня 27. XII. п. р. в год. 10. вранці відбудуться Загальні Збори зі звичайним порядком нарад в льокалі „Праці", Ринок 10. II. п. — Рада. 3260

КУПНО - ПРОДАЖА

НАЙПРАКТИЧНІШІ декорації мешкань фіранки, накидки, меблеві покриття від найдешевших до найвибагливіших, Фрайліх, Сикстуська 21. 2672 1—7

МОТОЦИКЛІ T. W. N. світової слави, посезонова продаж, Михальський, Львів, Фредра сім. 3138 2—2

КУПНО ГОДИННИКА є справою довіря. Дешево купите добрий годинник у славно звісній пятьдесятьлітній католицькій фірмі **ІВАН ЗЕЛЬТЕНРАЙХ**, Львів, Марійська площа 5. 3032 1—?

НА МИКОЛАЯ І РІЗДВО прегарні дитячі одяги купите у фірмі **„ЛІДІЯ"** пл. Смольки, напроти кіна Маруселька. — Ціни зрізові. 3215 5—7

ХРИСТІЯНСЬКА КОНФЕКЦІЯ для Пань поручає костюми і плащі вже від 35 зол. Львів, Ринок 26 у крамниці Ендерса. 2936 43-60

ДОБРА льокате ощадности — продам віллйку з городом і парцелю у Гребенові в прекраснім положенні. Куплю дім з городом близько Львова, найрадше в Винниках. Зголошення до „Діла" під „Нагода". 3250

КАМЯНИЦЯ 16 великих покоїв, віздова брама, дві сходові клітки, городчик, 5 хвилин ходу від Ринку, може бути ціла вільна, надається крім мешкань також на школу, вахнот, приют, монастир, готівкою тільки 88.000, банк 22.000.

ТРИПОВЕРХОВА, повнокомфортова, вулиця Сапіги, комірне 9.000, готівка 75.000 банк 25.000.

ПОВЕРХОВА, комфортова, вулиця Мохнацького 86.000.

ДВОПОВЕРХОВА, 2 склепи, вул. Личаківська, комірне 4.800, готівкою 30.000.

НОВА. ПОВЕРХОВА, бічна Потоцького, без такси, 12 літ вільних, комфорт, город, готівка 25.000, довг 7.000.

НОВА. ПОВЕРХОВА, комфортова, без такси, 15 літ вільних, горішна Коперника, 30.000 готівка.

ПОЛОВИНА камяниці, бічна Личаківської, готівка 15.000, довг 5.000.

ТРЕТЯ часть двоповерхової камяниці коло „Дністра" 8.500.

ТРИПОВЕРХОВА, нова, 6 склепів, вулиця Потоцького, комірне 18.000, готівка 140.000.

ПОЛОВИНА дому партерового при трамваю, бічна Личаківської 7.500.

„ТРАНСАКЦІЯ" (Ігнат) Львів, Длуґоша 1, ріг Миколая, ч. т. 117-94. 3162 1—3

МЕШКАННЯ

НА МЕШКАННЯ-БЮРО 5 кімнат з пн., повний комфорт, до винайму, вул. Потоцького 48. — УКТОДІ, тел. 252-14. 3197 3—3

ПІДПРИЄМСТВА

ШУКАЮ спільника до викінчення нової камяниці, гарне положення, потрібна готівка 15.000. Інформує: „Трансакція" (Ігнат) Длуґоша 1. 3262 1—3

Тільки оголошуючись у **„ДІЛІ"** можете успішно продати, купити або заміняти реальність.

НАЙДУТЬ ПРАЦЮ

АҐЕНТІВ християн до продажі віс, брита і волоконних виробів по селах шукаємо. Добрий зарібок запевнений. Зголошення: Łódź, skrytka 443. 3259 1—3

АҐЕНТИ до продажі віс та різних знарядів потрібні. Lublin, skrytka 275. 2601 16-20

ЗДІБНІ аґенти до продажі рільничого домашнього приладдя потрібні. Зголошення: „Merkury", Łódź, 6-go sierpnia 41. 3260 1—3

МАТРИМОНІЯЛЬНІ

ТРИЦЯТЬЛІТНЯ жінка, власничка реальности в Перемишлі вартости 6.500 бажає знайти мужа. Зголошення поручевим листом: А. Й. рільник, Бережани, вулиця Заґородами 16. 3261 1—1

РІЖНІ

НОВОВІДКРИТА РОБІТНЯ обуви виконує люксусове й ортопедичне мужеське і жіноче взуття найновіших фасонів. — Іван Фурда, Львів, Зиблікевича 21. 3191 3—10

ПРОПУКЛИНОВІ БАНДАЖІ гумові, черевні, ниркові, проти усування матиці під гарантією виконує відоме **УКР. ОРТОПЕДИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ ІВАНА УГРИНА**, Львів, вул. Вірменська ч. 15. 2946 15-100

РОБІТНЯ КОВДЕР Кентшинського 4, солідно переробляє і виконує нові. Ціни найнижчі. 3057 3—8

СЛУХАВКИ направляє, магнезує, додає новий шнур 70 сотиків. Вул. Коперника ч. 22. 3214 3—5

ТІЛЬКИ 5 ЗОЛОТИХ тривка ондуляція з 6-місячною ґарантією. Сальон чесання пань. Сикстуська 8, вхід через браму. 3946 2—2

АБАЖУРИ цельофанові, пергамінові і шовкові, Пілсудського 6, телефон 255-33. 7/55 1—1

МЕБЛІ всілякого роду, догідні умовини „Мебльосклад" Казимирівська 25. 3257 1—1

„БОГДАНА" 24. XII. карне розправа. Оскаржує Вас Іван Д. — Приїхати „Генек". 3253 1—1

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ

Спеціяліст венеричних та шкірних недуг і лікарської косметики

Д-р ФІШЕР

б. довголітній лікар асистент дерматольоґ. клінік у Берліні, Відні та Празі

перенісся і ординує тепер від 9—1 і 3—7

ЛЬВІВ, ВУЛ. КІЛІНСЬКОГО 3.
напр. Віденської каварні
Тел. 251-68. Сепаратні жадальні.

ЛІКАР ДИТЯЧИХ НЕДУГ

Д-р Л. Ляндав

ординує тепер Валова 3, тел. 294-32.
3258 Кварцева лямпа. 1—3

ДЕНТИСТИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ

Упр. техн. Дент. Й. Браневський
ординує від 3—6
ЛЬВІВ, ВУЛ. АКАДЕМІЧКА 18.
Телефон 237-53 Догідні умовини.
ЦІНИ ЯК В УБЕЗПЕЧАЛЬНІ. 4-5

ОГОЛОШЕННЯ.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.